

Dysgu Cymraeg

Cymraeg yn y Cartref

Gogledd Cymru
(North Wales)

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Dysgu
Learn

Cymraeg yn y cartref

Croeso!

Rhagarweiniad ...

Croeso i Cymraeg yn y cartref.

The aim of Welsh in the Home is to provide you with additional phrases and vocabulary so that you can use more Welsh at home and support your child or children through bilingual education.

As well as useful Welsh phrases and vocabulary, you will learn a little about contemporary Welsh culture and traditions you can enjoy with your children, and pick up tips to help you develop your Welsh language skills in the home.

These children will help you understand which age groups are suited to activities and services mentioned in this course.

Helô, sut dach chi?

Geirfa

bisged siocled – chocolate biscuit

cân – song

cariad – love

plentyn (plant) – child (children)

teulu – family

adio – to add

hapus – happy

swnllyd – noisy

distaw – quiet

trist – sad

amser gwely – bed time

dim – zero, nothing, no

i ti – for you

syniad da! – good idea!

Syniad da!

Singing Welsh songs is a great way for you and your child to learn new words and have fun! You'll find lots of great videos of Welsh nursery rhymes online, such as this playlist prepared by Newport City Council featuring songs that your child will learn at their Cylch Meithrin or school: <https://www.youtube.com/user/newportwebteam/playlists> Many music streaming services have Welsh playlists for children and your local Welsh bookshop can help you find CDs and DVDs to play at home.

Cân: Mr Hapus

*In the Mynediad course, we use 'dw i', but you will see the more formal 'ydw i' in your child's reading books and in songs such as Mr Hapus.

Mr Hapus ydw i, ydw i
Mr Hapus ydw i, ydw i
Mr Hapus ydw i
Mr Hapus ydw i
Mr Hapus ydw i, ydw i

Mr Trist ydw i, ydw i
Mr Trist ydw i, ydw i
Mr Trist ydw i
Mr Trist ydw i
Mr Trist ydw i, ydw i

Mr Swnllyd ydw i, ydw i
Mr Swnllyd ydw i, ydw i
Mr Swnllyd ydw i
Mr Swnllyd ydw i
Mr Swnllyd ydw i, ydw i

Mr Distaw ydw i, ydw i
Mr Distaw ydw i, ydw i
Mr Distaw ydw i
Mr Distaw ydw i
Mr Distaw ydw i, ydw i

Ti a Chi

With your child, you should use the singular and informal Ti. Some children use chi with a parent as a sign of respect, but it's more common now for children to call a parent ti. Chi is used when talking to more than one person, so you should use it if you have more than one child, when speaking to both or all of them.

Sgwrs 1 – Amser gwely

A: Dim i-pad rŵan. Amser gwely i ti!

B: O! Dw i'n gwyllo Sam Tân!

A: Na, amser gwely.

B: lawn.

A: Nos da cariad.

B: Nos da.

Sgwrs 2

A: Sut dach chi, blant?

B: lawn. Sut wyt ti, mam/dad?

A: Dw i wedi blino.

B: Bisged siocled?

A: Plŷs - diolch!

Rhifau 1-10

Adio to add

*Work with a partner to fill in the gaps below with the correct answer yn Gymraeg. Then, read the sums out loud, with one partner reading the first part and the other providing the answer, for example: **Partner 1:** Un adio dau **Partner 2:** Tri*

You could also do this exercise with your child.

$$1 + 2 = \text{tri} \quad 2+3 = \square \quad 2+1+1 = \square \quad 3+2+1 = \square \quad 5+4 = \square$$

$$2+3+3 = \square \quad 1+1 = \square \quad 5+4+1 = \square \quad 3+4 = \square$$

1 2 3 4 5

Y Teulu

This is the Davies family. Choose the correct words to fill in the gaps in their speech bubbles.

da

dw i

Bow wow

Alys

dach

Helô

Pwy

Lisa
(Mam)

Helô! Lisa _____.
Sut ____ chi?

Alun
(Dad)

Prynhawn _____.
Alun dw i. ____
dach chi?

Alys

Helô! _____
dw i.

Gruff

_____!

Pero

Wyt ti'n hoffi/licio coffi?

Geirfa

brechdan(au) – sandwich(es)

gitâr (gitarau) – guitar(s)

gwers(i) – lesson(s)

stori (storïau) – story (stories)

llyfr(au) – book

lliwio – to colour

dim byd – nothing

trip ysgol – school trip

yn yr ysgol – in school

yn y tŷ – in the house / at home

ymarfer corff – P.E.

Syniad da!

Dan ni'n hoffi...

Cyw is the Welsh language Service for children on S4C, which is on from 06:00-12:00 dydd Llun – dydd Gwener, 06:00 – 08:00 dydd Sadwrn a 06:00 – 09:00 dydd Sul. You can also catch up with **Cyw** at any time on Clic, i-player or on the **Cyw** website www.cyw.cymru

Cyw's colourful animal characters are very appealing to young children. As well as being fun and entertaining, **Cyw** programmes and songs will help you and your child develop literacy and numeracy skills in Welsh.

Cân: Dyddiau'r Wythnos

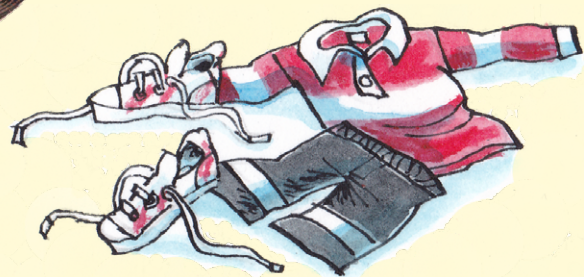
Un, dau, tri, pedwar, pump, chwech, saith,
Cyfrwch y diwrnodau gyda ni! *Count the days with us!*

You will find more Cyw songs (and their full lyrics) on www.cyw.cymru/en/songs and traditional Welsh songs on <https://cyw.cymru/en/caru-canu/>

This is Aled's school timetable. What does he need every day?
Match the pictures to the correct activities.

Dydd Llun	Dydd Mawrth	Dydd Mercher	Dydd Iau	Dydd Gwener
llyfr darllen	ymarfer corff	Trip ysgol! brechdanau arian	ymarfer corff	gwerau gitâr

Ymarfer

Take it in turns with your partner to read the questions and responses.
Then, replace the underlined words with other nouns or verb-nouns that
you know in Welsh.

Wyt ti'n hoffi Sam Tân?

Nac ydw, ond dw i'n hoffi Sali Mali.

Wyt ti'n hoffi bisgedi?

Nac ydw, ond dw i'n hoffi cacennau.

Wyt ti'n hoffi darllen?

Nac ydw, ond dw i'n hoffi lliwio.

Wyt ti'n hoffi canu?

Nac ydw, ond dw i'n hoffi chwarae.

Sgwrs 1

A: Be wyt ti'n hoffi yn yr ysgol?

B: Dim byd.

A: Dim byd? Wyt ti'n hoffi darllen?

B: Nac ydw.

A: Wyt ti'n hoffi lliwio?

B: Nac ydw.

A: Wyt ti'n hoffi canu?

B: Nac ydw. Ofnadwy!

A: Wyt ti'n hoffi chwarae?

B: Ydw, wrth gwrs! Bendigedig!
Dw i'n hoffi amser chwarae!

Sgwrs 2

A: Lle dach chi'n mynd, blant?

B + C: Dan ni'n mynd i chwarae.

A: Na, amser te. Sbageti heno.

B: Dw i ddim yn licio sbageti.

C: Dw i ddim yn licio sbageti chwaith.

A: Dach chi'n bwyta sbageti yn yr ysgol!

B: Dw i'n licio sbageti yn yr ysgol.

C: Dw i ddim yn licio sbageti yn y tŷ.
Ych a fi!

A: Hmff.

Llenwch y bylchau

Fill in the gaps with the correct words from the list below.

darllen siopa dw ddim canu hoffi

Helo, Alys _____ i. Dw i'n _____ chwarae, _____ a
_____ llyfrau. Dw i _____ yn hoffi _____
bwyd efo Mam.

Cyfieithwch *Translate*

I don't like reading.

.....

Where do you buy books?

.....

I like playing football.

.....

When do you watch Cyw?

.....

Dach chi isio paned?

Geirfa

enfys(au) – rainbow(s)

mathemateg – mathematics

siop Gymraeg – Welsh shop

bloc(iau) – block(s)

cwpan(au) – cup(s)

tegan(au) – toy(s)

hardd – beautiful

fama – here

efo – with

wedi gorffen – finished; all gone

Syniad da!

Dan ni'n hoffi...

Apps are a great way to keep your children entertained when you're busy or on the go, and many have educational benefits too. In recent years, Welsh apps have been developed for children of all ages, such as Tric a Chlic, Magi Ann, Mistar Urdd and Nofel Graffeg, as well various Cyw and Stwnsh apps.

Why not download a Welsh app today? The Welsh Government's Hwb website (hwb.gov.wales) would be a good place to search.

Cân: Lliwiau'r enfys

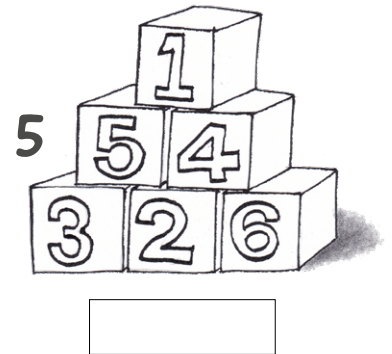
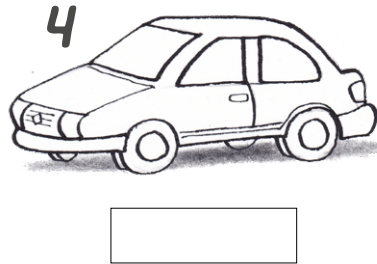
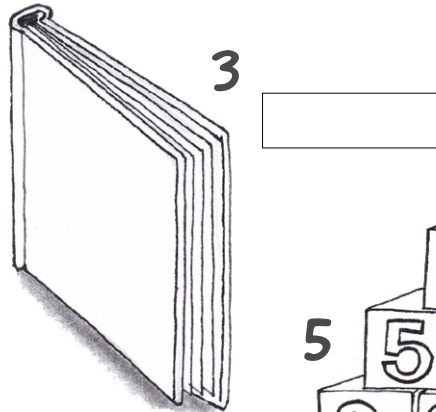
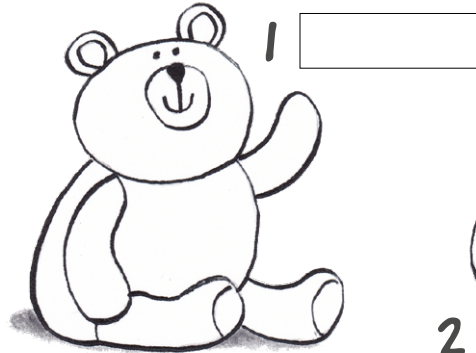
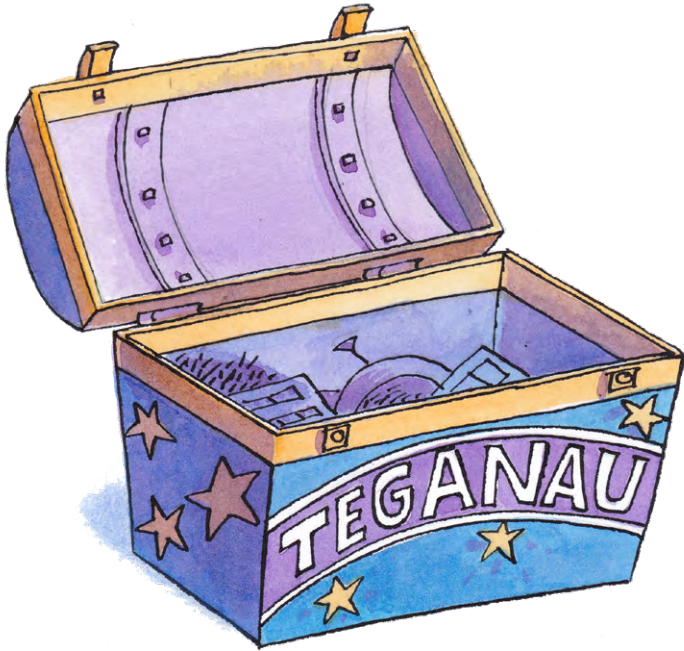
Coch a melyn a pinc a glas
Porffor ac oren a gwyrdd,
Dyma liwiau'r enfys,
Lliwiau'r enfys,
Lliwiau'r enfys hardd.

*These are the colours
of the rainbow,
colours of the
rainbow, colours of
the beautiful rainbow.*

With your child, use the colour code below to colour in these teganau (toys).
Then label each tegan yn Gymraeg.

1. melyn 2. glas 3. gwyrdd 4. coch 5. oren

Sgwrs 1

A: Dw i isio chwarae.

B: Wyt ti isio chwarae efo blociau?

A: Nac oes, dw i isio chwarae efo tedi melyn.

B: Dyma ti, tedi melyn.

A: Diolch. Mae tedi isio diod.

B: Dyma ti, dŵr i tedi.

A: Na, llefrith plŷs. Mae tedi'n hoffi llefrith.

B: Iawn, llefrith i tedi. Dyma ti.

A: Diolch. Da iawn tedi – wedi gorffen!

If your child goes to a Cylch Meithrin or a Welsh-medium nursery, you may have heard her/him using the phrase 'wedi gorffen', which means 'finished' or 'all gone!'.

Read this sgwrs between Lewys and his father, and fill in the gaps with the correct words from the list.

ti blino
cartref
ofnadwy

i diod
Mathemateg
isio

Lewys: Dw i ddim isio gwneud y gwaith cartref _____ .

Dad: Pam?

Lewys: Dw i wedi _____ a dw i isio diod.

Dad: Dyma ti. _____ .

Lewys: Diolch. Dw i _____ bisged hefyd. A dw i isio banana.

Dad: Iawn. Dyma _____ .

Lewys: A dw _____ isio...

Dad: Na, dim byd arall. Gwaith _____ plis.

Lewys: O Dad, rwy'ti'n _____ !

Sgwrs 2 Y Siop Gymraeg

Sgwrs 2 happens in a Siop Gymraeg (Welsh shop). Why not visit a Siop Gymraeg? You can buy Welsh books, DVDs and cards, and staff will be happy to help you practise your Cymraeg.

Read this sgwrs with your partner, taking turns to read both parts.

Then, replace the underlined words with some of the options below.

A: Bore da, sut dach chi?

B: Da iawn, diolch. A chi?

A: Da iawn, diolch. Dach chi isio help?

B: Oes plis. Dw i eisiau DVD Sali Mali.

A: Dyma chi. Fama.

B: Dw i isio llyfr Sali Mali hefyd, plis.

Llyfr oren Sali Mali.

A: Dyma chi. Llyfr oren Sali Mali.

Rhywbeth arall?

B: Dim diolch. Diolch yn fawr!

wedi blino heddiw

bendigedig

DVD Sam Tân

Pyjamas piws Dewin a Doti

DVD Deian a Loli

Ilyfr Dona Direidi

Ilyfr pinc Dona Direidi

iawn

CD Cyw

Ilyfr Dysgu Cymraeg

Ilyfr melyn Dysgu Cymraeg

Pyjamas Dewin a Doti

Mynd a dŵad

Geirfa

gofalwraig – female carer/caretaker

cylch(oedd) – circle(s), group(s)

chwarae meddal – soft play

deinosor(iaid) – dinosaur(s)

gofalwr (gofalwyr) – male carer/caretaker

pwll peli (pyllau peli) – ball pool(s)

hanner tymor – half term

yma – here

Syniad da!

Dan ni'n hoffi...

Mudiad Meithrin is the main provider of Welsh-medium early years care and education in the voluntary sector. If you have young children, they might be attending a local Cylch Meithrin or a Cylch Ti a Fi run by Mudiad Meithrin. As well as supporting your child's personal, social and emotional development, these Cylchoedd (circles or groups) will give your child a head start in Welsh and prepare them for Welsh-medium primary education. Mudiad Meithrin also produce exciting and innovative educational resources. Visit www.meithrin.cymru for more information.

Cân: Un bys, dau fys

This is one of the first songs that young children learn in their Cylch Meithrin or Nursery.

Un bys, dau fys, tri bys yn dawnsio,	<i>One finger, two fingers, three fingers dancing,</i>
pedwar bys, pum bys, chwe bys yn dawnsio,	<i>four fingers, five fingers, six fingers dancing,</i>
saith bys, wyth bys, naw bys yn dawnsio,	<i>seven fingers, eight fingers, nine fingers dancing</i>
deg bys yn dawnsio'n llon.	<i>ten fingers dancing happily.</i>

The video below of children at a Cylch Meithrin was produced by Newport City Council.

<https://www.youtube.com/watch?v=d-AUurrXDdQ>

Sgwrs 1 - Canolfan Chwarae Meddal Caernarfon

Sam: Helô, sut dach chi?

Ceri: Da iawn diolch, a chi?

Sam: lawn, ond wedi blino! Sam dw i, a dyma Gwilym.

Ceri: Ceri dw i, a dyma Mared. O le dach chi'n dŵad?

Sam: Dan ni dŵad o Fangor, dim Caernarfon, ond dan ni'n hoffi dŵad yma.

Ceri: Dan ni'n hoffi dŵad yma hefyd. Mae Mared yn hoffi'r pwll peli a dw i'n hoffi'r coffi!

Sam: Dw i'n mynd i brynu coffi rŵan. Be dach chi isio?

Ceri: Dach chi'n siŵr?

Sam: Ydw, wrth gwrs.

Ceri: Americanau mawr, plis.

Sam: Dim problem.

Ceri: Diolch!

Sgwrs 2

Mam/Dad: Lle wyt ti'n mynd?	Plentyn: Dw i'n chwarae efo'r deinosor.
Plentyn: Dw i'n mynd i'r gwaith.	Mam/Dad: Lle mae'r amgueddfa?
Mam/Dad: O? Lle wyt ti'n gweithio?	Plentyn: Yma.
Plentyn: Dw i'n gweithio yn yr amgueddfa.	Mam/Dad: Dw i isio mynd i'r amgueddfa efo ti.
Mam/Dad: Be wyt ti'n wneud yn yr amgueddfa?	Plentyn: Iawn. Pum punt, plîs!

Be dach chi'n mynd i wneud dros y penwythnos?

Cofiwch, use *dw i* if you're writing about yourself, and *dan ni* if you're writing about you and your family.

Nos Wener:

.....

.....

.....

.....

.....

Dydd Sadwrn:

.....

.....

.....

.....

.....

Dydd Sul:

.....

.....

.....

.....

.....

UNED 5

Be wnest ti ddoe?

Geirfa

pysen (pys) – pea(s)

taten (tatws) – potato(es)

bwydo – to feed

gwisgo – to get dressed

newid – to change

peintio – to paint

sgwennu – to write

yn anffodus – unfortunately

selsigen (selsig) – sausage(s)

tŷ bach twt – playhouse, Wendy house

Syniad da!

Dan ni'n hoffi... Ffrindiau'r Wyddor

Ffrindiau'r Wyddor (*Friends of the Alphabet*) is a colourful and interactive resource on the Welsh Government's Hwb website (www.hwb.gov.wales) which introduces the letters of the Welsh alphabet. Each letter has its own character and a story to read or listen to, as well as a series of animations, a vocabulary wall which can be used to listen to different words and a simple song.

Cân: Ben Broga

(o Ffrindiau'r Wyddor)
Ben Broga, Ben Broga,
Yn nofio, yn nofio
Bing-bong, bing-bong
Sbinc-sbonc, i mewn i'r dŵr
Boing-boing into the water.

Sgwrs 1

Rhiant: Be wnest ti yn yr ysgol heddiw?

Plentyn: Yn y bore, mi wnes i ddarllen llyfr ac mi wnes i sgwennu stori. Wedyn, mi wnes i chwarae yn y tŷ bach twt.

Rhiant: Be wnest ti amser cinio?

Plentyn: Mi wnes i fwyta tatws, pys a

selsig. Wedyn, mi wnes i chwarae efo Mari a Dewi.

Rhiant: Be wnest ti ar ôl cinio?

Plentyn: Mathemateg. Wedyn mi wnes i beintio.

Rhiant: Peintio be?

Plentyn: Car coch.

Rhiant: Da iawn, cariad!

Dyddiadur Mali

**Helo, Mali dw i.
Mam Elin a Jac dw i.**

Look at these selfies of Mali and write what she did every day.

The first one has been done for you

Dydd Llun

Mi wnes i
fwyta cacen.

Dydd Mawrth

Dydd Mercher

Dydd Iau

Dydd Gwener

Sgwrs 2

- A:** Dw i isio bwyd!
B: Sori, dim bwyd eto.
A: O? Be wnest ti heddiw, 'ta?
B: Mi wnes i wisgo. Mi wnes i wisgo'r babi.
A: Wedyn?
B: Mi wnes i fwydo'r babi. Mi wnes i newid y babi.
A: O.
B: Wedyn, mi wnes i newid y babi eto!
A: Be wedyn?
B: Mi wnes i fwydo'r babi. Mi wnes i gerdded i'r parc efo'r babi. Mi wnes i ganu i'r babi.
A: Be wedyn?
B: Mi wnes i newid y babi ETO!
 O, dw i wedi blino'n lân.
A: OK cariad. Dw i'n coginio heno.

Y Treigladd Meddal

Fill in the gaps in the sentences below using the options in the box.

Mi wnes i yfed _____ yn y caffi efo ffrind.

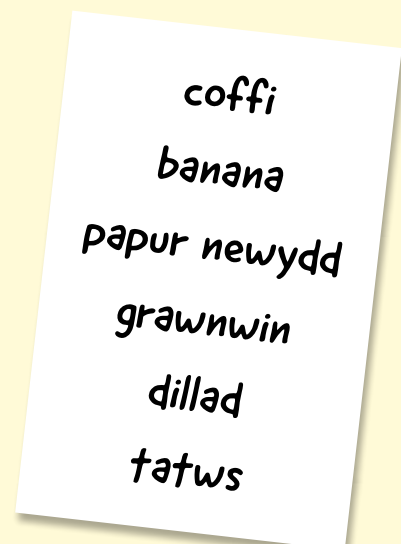
Mi wnes i fwyta _____ a salad efo'r pysgodyn.

Mi wnes i ddarllen _____ ddoe.

Mi wnes i fwyta _____ i frecwast.

Mi wnes i wisgo _____ newydd i'r parti.

Mi wnes i olchi _____.

Sut mae'r tywydd?

Geirfa

creision – crisps

disgo(s) – disco(s)

oed – age, of age

parti (partion) – party (parties)

pen-blwydd(i) – birthday(s)

rhiant (rhieni) – parent(s)

gwrando – to listen

gofyn – to ask

bob amser – always, all the time

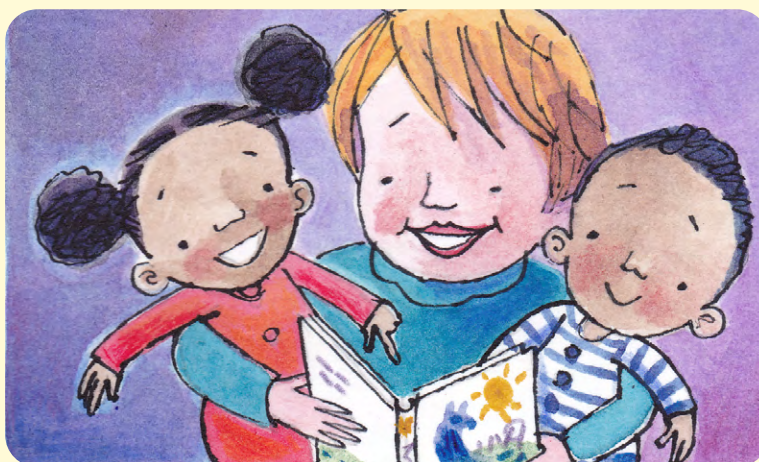
(yn) wir – truly, really

Syniad da!

Dan ni'n hoffi... darllen

*As any early years practitioner will tell you, reading with your child is very important to develop language and listening skills, and it's never too early to start. Even babies respond to picture books and love hearing their parents' voices. You can help develop your child's Welsh language skills by reading Welsh or bilingual books together. Your local **siop Gymraeg** can help you choose suitable books. Here are a few other things to remember:*

When reading to a child, it's important to point at the words to show that the letters mean something, and aren't just squiggles! Eventually, your child will start to recognise letters.

Books that rhyme are very appealing to children and help them remember new words and phrases.

*If you're not sure where to start with Welsh books, why not try a Welsh version of a familiar English book such as *The Gruffalo*? (Y Gryffalo, www.drefwen.com).*

Cân: Bwrw glaw yn sobor iawn

*Your child will probably learn this popular Welsh nursery rhyme about the weather in **Cylch** or **ysgol**. Why not watch this version of the song by Caru Canu, the Cyw animation series?*

 <https://www.youtube.com/watch?v=kvuur1Hm9HE>

Bwrw glaw yn sobor iawn	<i>It's raining cats and dogs</i>
Wel dyna b'nawn anghynnes,	<i>Well what a miserable afternoon,</i>
'Mochel dan yr ambarél	<i>Sheltering under the umbrella</i>
A cherdded fel brenhines.	<i>And walking like a queen.</i>

Symiau

Write the answers yn Gymraeg, in words.

Un deg pedwar adio dau = _____

Wyth deg naw adio chwech = _____

Dau ddeg tri adio pump = _____

Saith deg adio naw = _____

Pum deg wyth adio pedwar = _____

Chwe deg tri adio chwech = _____

Naw deg pump adio pump = _____

Sgwrs 1: Parti pen-blwydd

Jac: Helo Sam, sut wyt ti?

Sam: Dw i'n brysur! Mae parti pen-blwydd Lili dydd Sadwrn.

Jac: Lle mae o?

Sam: Yn Neuadd y Dref, efo disgo Bob y Clown.

Jac: Pryd mae o?

Sam: Mae o'n dechrau am un o'r gloch.

Jac: Pryd mae o'n gorffen?

Sam: Tri o'r gloch.

Jac: Wyt ti'n gwneud bwyd?

Sam: Ydw. Brechdanau, creision, selsig bach.

Jac: Wyt ti'n gwneud cacen?

Sam: Nac ydw, wir! Dw i ddim yn hoffi gwneud cacennau. Mae Mam yn gwneud cacen. Mae hi'n medru coginio'n dda.

Jac: Da iawn. Wel, pob lwc!

Sam: Diolch!

After reading the dialogue with your partner, fill in the blanks in Lili's party invitation.

Parti Lili

Parti Pen-blwydd efo Bob

Dydd 2 Mai

Lle

Dechrau Gorffen

RSVP: Lisa 225483

Sgwrs 2 - noson rieni

Athrawes: Noswaith dda, sut dach chi?

Mam/Dad: Da iawn diolch, a chi?

Athrawes: Iawn diolch, ond dw i wedi blino a deud y gwir. Mae hi'n brysur yma!

Mam/Dad: Ydy. Wel, sut mae Lili yn yr ysgol?

Athrawes: Da iawn. Mae hi'n gweithio'n dda ac mae hi'n gwrando bob amser. Mae hi'n medru darllen yn dda.

Mam/Dad: Dw i'n darllen efo hi bob nos. Dan ni'n hoffi darllen.

Athrawes: Da iawn chi.

Mam/Dad: Be am sgwennu?

Athrawes: Mae hi'n hoffi sgwennu ac mae hi'n gwneud Mathemateg yn dda hefyd.

Mam/Dad: Da iawn.

Athrawes: Dach chi isio gofyn cwestiwn arall?

Mam/Dad: Nac oes. Mae Lili yn hapus yn yr ysgol, felly dw i'n hapus.

Athrawes: Diolch.

Mam/Dad: Diolch i chi.

Ydy hi'n gweithio?

Geirfa

cegin – kitchen

lolfaf – lounge, living room

ystafell(oedd) – room(s)

ystafell fwyta – dining room

ystafell wely – bedroom

ystafell ymolchi – bathroom

ffeindio – to find

cloc larwm – alarm clock

tŷ bach – toilet

hwyr – late

sâl – ill

druan bach – poor love

i fyny grisiau – upstairs

paid â phoeni – don't worry

siorts rygbi – rugby shorts

Syniad da!

Dan ni'n hoffi... Radio Cymru

BBC Radio Cymru is *BBC Cymru Wales's Welsh-language national radio network. You can listen to Radio Cymru from 5:30am to midnight every day on FM, DAB, digital TV and online. Its sister station – Radio Cymru 2 – broadcasts light entertainment programmes every morning and plays a mixture of Welsh and English-language music. Even if you only speak a little Welsh, hearing the Welsh language and listening to Welsh music will help develop your Welsh language skills. You'll also learn about Welsh culture, and who knows, you might discover a new favourite band or artist! Why not ask your tutor to recommend some programmes for children and families?*

BBC
radio
cymru

BBC
radio
cymru2

Cân: Pobl sy'n helpu (Cyw)

Mae llawer o bobl yn ein helpu ni
 Ar y stryd neu yn y tŷ
 Mae llawer o bobl yn ein helpu ni
 Ond pwy sydd yn ein helpu?
 A wyddoch chi?

People who help us

Many people help us
 On the street or in the house
 Many people help us
 But who helps us?
 Do you know

To listen to the song, go to: <https://www.youtube.com/watch?v=tHRMvg8fcYw>

Pobl sy'n helpu eich plentyn

athro
 athrawes
 nain
 taid
 nyrs
 Meddyg Teulu

People who help your child

male teacher
 female teacher
 grandmother
 grandfather
 nurse
 GP

Sgwrs 1 - Yn y dosbarth

Athro: Bore da! Sut dach chi?

Plant: Da iawn, diolch.

Athro: Rŵan, ydy pawb yma? Sam...?
 Sam...? Ydy o yma?

Plant: Nac ydy. Dydy o ddim yn dda.
 Mae o'n sâl.

Athro: O druan bach. Nesa... Lisa?

Lisa: Yma!

Athro: Zak?

Zak: Yma!

Athro: Mali...? Mali...?

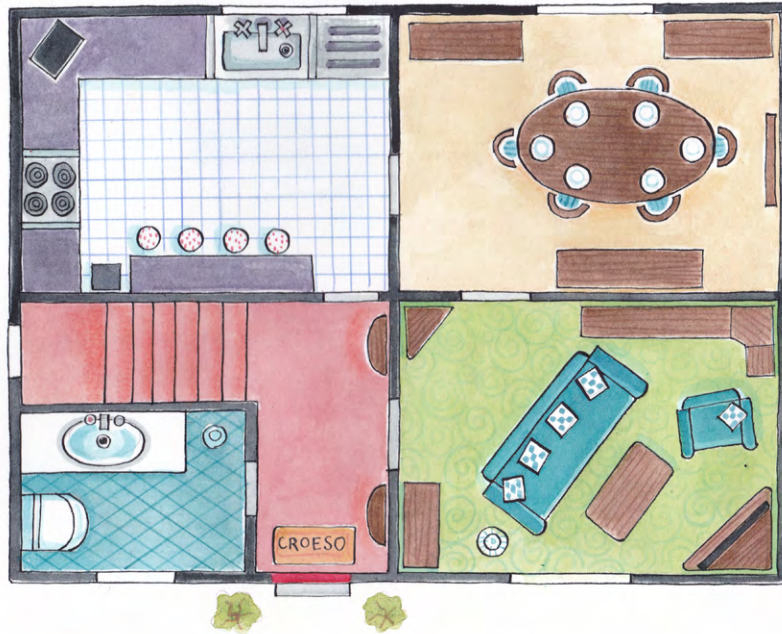
Mali: Dw i yma! Dyma fi! Sori, dw i'n
 hwyr. Mi wnes i gysgu'n hwyr.
 Dw i isio cloc larwm newydd!

Athro: Mae'n iawn. Idris?

Plant: Dydy o ddim yma chwaith.
 Mae o'n sâl hefyd.

Athro: Dim Idris! Dim Sam! O diar!

Ystafelloedd y tŷ

Llawr gwaelod

I fyny grisiau

Be ydy'r ystafelloedd yma? *Write the correct names for each room:*

ystafell wely cegin tŷ bach lolfa ystafell fwyta ystafell ymolchi

Lle mae Tedi?

You decide lle mae Tedi. Your partner has to ask questions to find out in which room he is. Atebwch **Ydy** neu **Nac ydy**. Then change roles.

Ydy o yn y gegin?

Ydy o yn yr ystafell wely?

Ydy o yn y tŷ bach?

Ydy o yn y lolfa?

Ydy o yn yr ystafell fwyta?

Ydy o yn yr ystafell ymolchi?

Sgwrs 2

Plentyn: Lle mae'r siorts rygbi?

Rhiant: Dw i ddim yn gwybod.

Ydyn nhw fyny grisiau?

Plentyn: Nac ydyn.

Rhiant: Ydyn nhw yn y gegin?

Plentyn: Nac ydyn. O na! Lle maen nhw? Dw i'n chwarae rygbi yn yr ysgol fory!

Rhiant: Paid â phoeni! Maen nhw yn y tŷ. Dan ni'n medru ffeindio'r siorts. Be am edrych yn yr ystafell fwyta?

Plentyn: Dydyn nhw ddim yn yr ystafell fwyta.

Rhiant: Wyt ti'n siŵr?

Plentyn: Ydw. Dydyn nhw ddim yn y tŷ bach chwaith.

Rhiant: Be am edrych yn y bag ysgol?

Plentyn: Iawn. O! Dyna nhw! Siorts rygbi.

Rhiant: Da iawn!

UNED 8

Adolygu ac ymestyn

Geirfa

basged(i) – basket(s)

wyres(au) – granddaughter(s)

trefnu – to arrange, to organise

dechreuwr (-wyr) – beginner(s)

lle(fydd) – place(s)

ŵyr (wyrion) – grandson(s)

parod – ready

dim eto – not yet

hanner tymor – half term

ychydig bach – a little bit

yn gyntaf – firstly, first of all

Syniad da!

Dan ni'n hoffi... Mentrau Iaith

There are 22 Mentrau Iaith (Language Initiatives) throughout Wales. Their aim is to enable people of all ages to use the Welsh language in their communities and to socialise through the medium of Welsh. They arrange various activities for fluent Welsh speakers and Welsh learners, such as concerts, drama clubs for children, canu efo babi (singing with baby) art clubs and dosbarthiadau ioga. Why not search online for your local Menter Iaith? As well as practising your Welsh, you and your family can meet new friends and develop new skills.

Cân: Beth sydd yn y fasedged siopa?

Beth sydd yn y fasedged siopa?
fasedged siopa, fasedged siopa,
Beth sydd yn y fasedged siopa?
Dewch i ni gael gweld.

*What's in the shopping basket?
shopping basket, shopping basket,
What's in the shopping basket?
Let's have a look.*

Afal sy'n y fasedged siopa,
fasedged siopa, fasedged siopa,
Afal sy'n y fasedged siopa,
Rhywbeth neis i de.

*There's an apple in the shopping basket,
shopping basket, shopping basket,
There's an apple in the shopping basket,
Something nice for tea.*

*Why not practise your new geirfa with this song?
You can replace afal with bara, pasta, creision...*

There is a great video of Y Fasedged Siopa on the Caru Canu website:

 <https://www.youtube.com/watch?v=5jSaVx70N2c>

Tasg!

Hwrê! Eich tasg (*your task*) ydy mynd i'r siop Gymraeg leol (*local Welsh shop*) a siarad Cymraeg efo'r staff.

Sgwrs 1 – Ffonio'r pwll nofio

Derbynnydd: Prynawn da, Pwll Nofio Abercastell. Ga i helpu?

Rhiant: Prynawn da. Dw i isio trefnu gwersi nofio i'r plant, Anna a Gwydion Jones. Maen nhw'n bump oed.

Derbynnydd: Wrth gwrs. Ydyn nhw'n medru nofio ychydig bach?

Rhiant: Nac ydyn, dim o gwbl.

Derbynnydd: Iawn, mae dosbarth nos Fercher am bump o'r gloch - dosbarth sblash i ddechreuwyd. Mae'r athro nofio yn y dŵr efo'r plant. Mae'n neis iawn.

Rhiant: Da iawn. Ga i gadw lle i'r plant?

Derbynnydd: Wrth gwrs. Anna a Gwydion Jones... pump oed... pump o'r gloch nos Fercher yn y dosbarth Sblash. Iawn?

Rhiant: Iawn. Be ydy'r pris?

Derbynnydd: Pedwar deg punt bob hanner tymor.

Rhiant: Ardderchog. Ga i dalu rŵan?

Derbynnydd: Cewch.

Rhiant: O na... ga i ffonio wedyn i dalu? Dw i ddim yn medru ffeindio'r cerdyn banc!

Derbynnydd: Wrth gwrs. Hwyl!

Rhiant: Hwyl!

Llenwch y bylchau gyda *yn neu mewn* *Fill in the gaps with yn or mewn*

Helo, Rhian dw i. Dw i'n byw _____ tref fach yng Nghymru o'r enw Abercastell. Dw i'n gweithio _____ Cylch Meithrin. Mae'r Cylch Meithrin _____ Neuadd Abercastell. Dw i'n gyrru i Abercastell _____ y car bach coch bob bore. Mae'r Cylch yn dechrau am naw o'r gloch. Yn gyntaf, mae'r plant bach yn canu efo fi. Wedyn dan ni'n mynd allan i chwarae. Dw i'n hoffi garddio efo'r plant bach. Tua deg o'r gloch dw i'n gwneud bwyd i'r plant _____ y gegin. Maen nhw'n bwyta tost a banana neu afal. Ar ôl cael bwyd, dan ni'n darllen stori _____ y lolfa ac yn peintio. Wedyn, amser chwarae! Am hanner dydd mae'r plant yn mynd adre. Dw i'n licio gweithio _____ y Cylch Meithrin.

Sgwrs 2

Caffi'r pwll nofio [yn edrych ar y dosbarth nofio]

A: Helô, ga i eistedd yma?

B: Wrth gwrs. Ydy'r plant yn dysgu nofio?

A: Ydyn. Maen nhw yn y pwll rŵan. Maen nhw'n hapus.

B: Mae'r athro nofio yn dda iawn. Maen nhw'n edrych yn hapus.

A: Ydyn. Maen nhw'n hoffi sblasio yn y dŵr. Dach chi'n byw yn Abercastell?

B: Ydw. Dw i yma efo'r wŷyr, Ifan. Mae o yn y dosbarth yma hefyd. Dyna Ifan efo'r bêl oren.

A: Ydy o'n mynd i Ysgol Abercastell?

B: Nac ydy, dim eto. Mae o'n dechrau wythnos nesa. Mae o isio mynd i'r ysgol rŵan – mae o'n barod.

A: Mae'r plant yn hoffi'r ysgol.

B: Mae'n ysgol neis. Dw i'n gweithio yn Ysgol Abercastell. Dw i'n gweithio yn y gegin.

A: Wel wel. Chris dw i.

B: Lyn dw i. Ond Mrs Griffiths yn yr ysgol!

A: A! Chi ydy Mrs Griffiths! Mae'r plant yn hoffi Mrs Griffiths!

B: Dw i'n hoffi'r plant i gyd – maen nhw'n hyfryd.

Mi wnaethon ni brynu bara

Geirfa

hosan (sanau) – sock(s)

mwynhau – to enjoy

clwt (clytiau) – nappy (nappies)

ffefryn(nau) – favourite(s)

arbennig – special, excellent

ers – since

ffa pob ar dost – beans on toast

methu aros – can't wait

tan tro nesa – 'till next time

Urdd

Dan ni'n hoffi... Yr Urdd

The Urdd is a national voluntary youth movement, with over 55,000 members aged between 8 and 25. Its aim is to give children and young adults opportunities to enjoy Welsh-medium activities and to contribute to their communities. The Urdd runs sports clubs and activities for children and young adults throughout Wales. It also organises Eisteddfod yr Urdd, which is Europe's largest youth festival, and has three residential centres: Llangrannog, Glan-llyn and Gwersyll Caerdydd (which is based at Cardiff's Millennium Centre).

Visit www.urdd.cymru for more information about how the Urdd could help you and your family speak Welsh and have fun!

Cân: Hei Mr Urdd

This song is about the Urdd mascot, Mr Urdd. Your children will learn a dance for this song - Dawns Mr Urdd – if they visit one of the Urdd's residential centres.

Watch the 2019 version of Hei Mr Urdd yma:

https://www.youtube.com/watch?v=2V0AJm_XcPc

Hei Mr Urdd yn dy goch, gwyn a gwyrdd,
Mae hwyl i'w gael ym mhobman yn dy gwmi,
Hei Mr Urdd tyrd am dro ar hyd y ffyrdd,
Cawn ganu'n cân i holl ieuenctid Cymru.

*Hey Mr Urdd in your red, white and green,
There's always fun to be had in your company,
Hey Mr Urdd come for a walk along the roads,
We'll sing our song to the youth of Wales.*

Parwch y llun efo'r frawddeg gywir.
Match the pictures and sentences.

Mi wnaethon ni wylio'r teledu

Mi wnaethon ni chwarae yn yr ardd

Mi wnaethon ni fwyta ffa pob ar dost

Mi wnaethon ni gacen

Mi wnaethon ni gerdded i'r siop

Mi wnaethon ni siarad efo ffrindiau

Sgwrs 1

Ceri: Helo! Croeso'n ôl!

Sam: Diolch. Dach chi'n iawn?
Ydy'r plant yn cysgu?

Ceri: Ydyn, ers wyth o'r gloch.
Mae popeth yn iawn.

Sam: Da iawn. Wnaethon nhw fwyta
swper?

Ceri: Do. Maen nhw'n blant da.

Sam: Be wnaethoch chi wedyn?

Ceri: Mi wnaethon ni jig-so ac mi
wnaethon ni wyllo CywTiwb.
Yna, mi wnaethon ni ddarllen
stori.

Sam: *Ble mae Sali Mali?*

Ceri: Ia, y ffefryn. Wnaethoch chi
fwynhau'r band?

Sam: Do! Mi wnaethon nhw
chwarae'n dda iawn. Mae'r
gitarydd yn arbennig.

Ceri: Wnaethoch chi fwyta allan yn
rhywle?

Sam: Do, mi wnaethon ni fwyta yn
Giovanni's. Bendigedig!

Ceri: Da iawn. Dw i'n hoffi Giovanni's.
Dydy'r prisiau ddim yn rhad ond
mae'r pizzas yn dda iawn.

Sam: Wel, diolch yn fawr i ti Ceri.
Dyma'r pres i ti.

Ceri: Diolch!

Sam: Tan tro nesa – hwyl!

Ceri: Hwyl!

Sgwrs 2

Elin: Be wnest ti brynu yn y siopau?

Lyn: Dim llawer. Bwyd, clytiau a
sanau ysgol newydd i'r plant.

Elin: Unrhyw beth arall?

Lyn: Mi wnes i brynu coffi yn y caffi
– bendigedig!

Elin: Wnest ti weld rhywun?

Lyn: Do, mi wnes i weld Jenny yn y
stryd. Mi wnaethon ni siarad
dipyn bach.

Elin: Neis iawn.

Lyn: O, hefyd, mi wnes i brynu'r
esgidiau yma... a'r trowsus yma.

Elin: Smart iawn. Dw i'n hoffi lliw y
trowsus.

Lyn: Dw i'n mynd i wisgo'r trowsus
heno. Wyt ti'n cofio? Dw i'n
mynd i'r sinema efo'r genod.

Elin: A dw i'n mynd i gael tecawê
mawr! Dw i'n methu aros!

Mi es i i'r dre

Geirfa

nain – *grandmother*

cae(au) – *field(s)*

castell (cestyll) – *castle(s)*

cawell (cewyll) – *cage(s)*

cylchgrawn (cylchgronau) – *magazine(s)*

glaswellt – *grass, pasture*

sw (sŵau) – *zoo(s)*

doniol – *funny*

yn ymyl – *by, beside*

fel arfer – *usually*

yn anffodus – *unfortunately*

Syniad da!

Dan ni'n hoffi... Cylchgronau

Many Cylchgronau Cymraeg for children and young adults are published, which cater for all ages and interests. As well as traditional printed cylchgronau such as **Wcw** (for children under 5) and **Y Selar** (for 16-25 year olds), you'll find on-line publications such as **Lysh** <https://www.lysh.cymru/> (aimed at 11-14 year old girls) and **Bore Da** (for Key Stage 2 children in English-medium education), **CIP** (for 7-10 year olds in Welsh-medium education) and **IAW** (for Welsh learners aged 11-18). To access **Bore Da**, **Cip** and **IAW**, visit urdd.cymru. For more information about other cylchgronau Cymraeg, visit your local Siop Gymraeg or go to:

<http://www.gwales.com/magazine/?lang=EN&tsid=2>

Cân - Y Sw (Cyw)

Dewch 'da ni i'r sw-w-w
 Wel am halibalw-w-w
 Dewch gyda ni, ie ti a ni,
 I'r sw-sw-sw!

*Come with us to the zoo-oo-oo
 Well what a hullabaloo-oo-oo
 Come with us, yes you and us,
 To the zoo-zoo-zoo!*

<https://www.youtube.com/watch?v=OYqIOy6rUM0>

Geirfa Anifeiliaid *Animals*

Anifeiliaid anwes *pets*

- ci (cŵn) *dog(s)* • cath(od) *cat(s)* • mochyn (moch) cwta *guinea pig(s)*
- llygoden (llygod) *mouse (mice)* • pysgodyn (pysgod) aur *goldfish*
- bochdew(ion) *hamster(s)*

Anifeiliaid y fferm *farm animals*

- iâr (ieir) *hen(s)* • mochyn (moch) *pig(s)* • dafad (defaid) *sheep* • oen (ŵyn) *lamb(s)*
- buwch (buchod) *cow(s)* • ceffyl(au) *horse(s)* • hwyaden (hwyaid) *duck(s)*

Anifeiliaid y sw *zoo animals*

- pengwin(od) *penguin(s)* • jiráf(od) *giraffe(s)* • eliffant(od) *elephant(s)*
- llew(od) *lion(s)* • teigr(od) *tiger(s)*

Sgwrs

Linda: Helô Sam, sut aeth y gwyliau?

Sam: Da iawn, diolch.

Linda: Aethoch chi i ffwrdd?

Sam: Do. Mi aethon ni i aros efo ffrindiau, Carys a Gruff. Maen nhw'n byw yn Sir Benfro.

Linda: Hyfryd. Aethoch chi i lan y môr?

Sam: Do, wrth gwrs! Mi aethon ni i Draeth Mawr Tyddewi. Mae'n fendigedig. Mi aethon ni i Fferm Folly hefyd. Mae'r plant yn hoffi y pengwinod.

Linda: A fi! Maen nhw'n ddoniol.

Sam: Aethoch chi i ffwrdd?

Linda: Naddo, mi wnaethon ni aros adre. Ond mi aethon ni allan bob dydd - i'r amgueddfa a'r castell a'r parc. Mi wnaethon ni goginio a garddio hefyd.

Sam: Wel, amser ysgol rwan.

Linda: A dw i'n mynd i'r gwaith yn anffodus.

Sam: Hwyl, Linda!

Linda: Hwyl, Sam!

Cerdyn post

Darllenwch y cerdyn post efo'ch partner a newidiwch y geiriau sydd wedi'u tanlinellu.

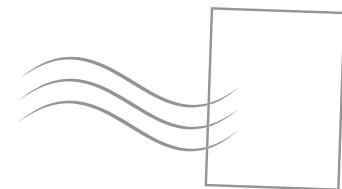
Read the postcard with your partner and replace the underlined words.

Helo Nain!

Dan ni'n mwynhau yn Llundain. Mi aethon ni i'r sw ddoe. Mi wnaethon ni weld anifeiliaid hyfryd. Wedyn mi aethon ni i siopa. Mi wnaethon ni brynu teganau newydd. Mae hi'n gynnes yma felly mi wnaeth Mam brynu het!

Gyda'r nos mi aethon ni i weld sioe. Mae'r gwesty yn hyfryd a dan ni'n bwyta mewn caffis neis bob dydd.

Cwtsh mawr,
Sioned a Lili

Nain
12 Heol yr Eglwys
Porthmadog

Mi ges i dost i frechwast

Geirfa

anrheg(ion) – *present(s)*

sbia! – *look!*

eleni – *this year*

y llynedd – *last year*

cyfrifiadur(on) – *computer(s)*

llythyr(au) – *letter(s)*

syrpréis(ys) – *surprise(s)*

caredig – *kind*

lwcus – *lucky*

Syniad da!

Mynd i weld Siôn Corn

Visiting Santa's Grotto is a magical experience for young children, and is a must-do activity for many families in the hectic run-up to Christmas. Ond mae Siôn Corn yn medru siarad Cymraeg hefyd! Why not visit a Welsh-speaking Santa at a Ffair Nadolig held by your child's school or Cylch? Also, keep an eye out for Christmas activities organised by your local Menter Iaith or Siop Gymraeg to help you celebrate Nadolig yn Gymraeg. Nadolig Llawn!

Cân: Dymunwn Nadolig Llawen

Dymunwn Nadolig Llawen X3
A Blwyddyn Newydd Dda

We wish you a Merry Christmas X3
And a Happy New Year

 <https://www.youtube.com/watch?v=jZ-QzS7QnU>

This version of the popular Christmas song can be found on **Hwyl yr Wyl** by Mynediad am Ddim, which is available to buy on www.sain.wales or from i-tunes or Amazon.

Llythyr Siôn Corn

Darllenwch lythyr Aled i Siôn Corn ac atebwch y cwestiynau.

Read Aled's letter to Siôn Corn and answer the questions below.

Annwyl Siôn Corn,

Sut dach chi? Aled dw i. Dw i'n chwech oed a dw i'n byw yn Llandudno. Dw i'n hoffi darllen, Lego, pêl-droed a chwarae gemau ar y cyfrifiadur. Dw i ddim yn hoffi rygbi!

Diolch am anrhegion y llynedd. Dach chi'n garedig iawn! Eleni, ga i set Lego Toy Story os gwelwch chi'n dda? Hefyd, ga i ddillad pêl-droed Cymru, llyfrau, ceir bach a syrprêis?

Dw i'n mynd i wneud bisgedi i chi, a bwyd arbennig i'r ceirw.

Cariad mawr,
Aled

Cywir / Anghywir? ✓ X

Aled is seven years old.

Aled lives in Llandudno.

He likes drawing.

He likes rugby.

Be ydy ...

You're very kind!

Football

Welsh football kit

small cars

Geirfa: Y Nadolig

Nadolig Llawen
Merry Christmas

Blwyddyn Newydd Dda
Happy New Year

Siôn Corn
Father Christmas

carw (ceirw)
deer, reindeer

rhestr(i) *list(s)*

sach(au) *sack(s)*

simnai (simneau)
chimney(s)

cinio Nadolig
Christmas dinner

twrci *turkey*

pwdin Nadolig
Christmas pudding

calendr(au) adfent
advent calendar(s)

cyngerdd Nadolig
Christmas concert

ffair Nadolig
Christmas fayre

Mair, Joseff, y Baban Iesu
Mary, Joseph, Baby Jesus

Y Bugeiliaid
The Shepherds

Y Tri Gŵr Doeth
The Three Wise Men

coeden Nadolig
Christmas tree

addurn(iadau)
decoration(s)

angel (angylion) *angel(s)*

seren (sêr) *star(s)*

cerdyn (cardiau) Nadolig
Christmas card(s)

anrheg(ion) Nadolig
Christmas presents

Sgwrs

Nain / Taid: Helo Alys fach, Nadolig Llawen!

Alys: Nadolig Llawen!

Nain / Taid: Wel, be gest ti?

Alys: Mi ges i feic mawr coch, dillad pêl-droed, llyfrau, doli a siocled.

Nain / Taid: Wel wel, rwy'ti'n lwcus!

Alys: Ydw, dw i'n lwcus iawn.

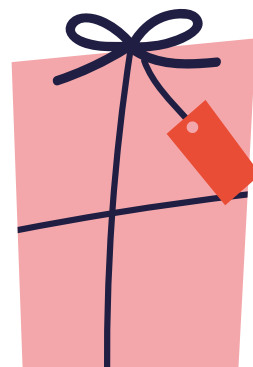
Nain / Taid: Pryd wnest ti godi?

Alys: Ym... eitha cynnar. Pedwar dw i'n meddwl.

Nain / Taid: Pedwar! Wel, wel.

Lle mae Mam a Dad nŵan?

Alys: Maen nhw'n gwneud coffi. Maen nhw wedi blino.

Mae gen i gar

Geirfa

llyschwaer – *stepsister*

bwcio – *to book*

yn ymyl – *beside, by*

bob yn ail – *every other*

dramor – *abroad*

o leiaf – *at least*

yn y cefn – *in the back*

de – *south*

efail (efeilliaid) – *twin(s)*

gogledd – *north*

llysfrawd – *stepbrother*

drwg – *naughty*

pell – *far*

Syniad da!

Mynd am dro

Mynd am dro with your child is a great activity. As well as enjoying some fresh air and exercise, it's a good opportunity to talk and introduce new vocabulary to your child. Remember to point things out and draw attention to your surroundings – and now you can do some of that yn Gymraeg!

'Edrycha!', 'Drycha!' or 'Sbia!' are used yn Gymraeg to mean 'Look!'.

Cân: Heno Heno

This traditional lullaby, with its simple melody and lyrics, will soothe a little one to sleep in no time! Why not include some Cymraeg in your family's bedtime routine?

hen blant bach – *dear little children*
dime – *halfpenny*

Watch the Caru Canu version here:

<https://www.youtube.com/watch?v=3pIIRziNq7o>

Heno, heno, hen blant bach
Heno, heno, hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach

Gwely, gwely, hen blant bach
Gwely, gwely, hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach

Cysgu, cysgu, hen blant bach
Cysgu, cysgu, hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach

Fory, fory, hen blant bach
Fory, fory, hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach

Trafod oedran *Discussing age*

Mae Twm yn un oed.

Mae Twm yn ddwy oed.

Mae Twm yn dair oed.

Mae Twm yn bedair oed

Twm is one year old

Twm is two years old

Twm is three years old

Twm is four years old

1
oed

4
oed

In Uned 7, we practised using feminine numerals with money (dwy bunt, tair punt, pedair punt). You'll also notice their use with hours in Sgwrs 2 (pedair awr). Yn Gymraeg, we also use the feminine numerals with years and people's ages, as years are feminine. So, it doesn't matter whether you have a boy or a girl: we use feminine numerals when talking about their ages in years.

- Faint ydy oedran Gwenan a Guto rŵan?
- Mae hi'n ddwy oed ac mae o'n bedair oed.

However, if you have a baby or toddler, you'll need to use the usual numerals too as months are masculine:

Mae Olwen yn dri mis oed heddiw Mae Sam yn un oed a dau fis.

**Remember the soft mutation after yn or 'n ('Mae hi'n wyntog') as well as after dau or dwy.*

Sgwrs 1

Yn yr ysgol

Ifan: Sgen ti frawd neu chwaer?

Gwawr: Oes. Mae gen i ddau frawd bach, Owain a Garan.
Maen nhw'n efeilliaid tair oed. A ti?

Ifan: Mae gen i lysfrawd, lanto. Mae lanto yn un deg
pump oed. Mae o'n byw efo ni bob yn ail wythnos.
Dw i'n hoffi chwarae pêl-droed efo fo.
Mae o'n prynu siocled i fi. Mae o'n cŵl.

Gwawr: Rwyt ti'n lwcus!

Ifan: Ydw, dw i'n lwcus.

Gwawr: Mae Owain a Garan yn swnllyd ac maen nhw'n ddrwg.
Dw i isio brawd mawr!

Sgwrs 2

A: Prynawn da, ga i helpu?

B: Prynawn da, dw i isio bwcio gwyliau i'r teulu.

A: Wrth gwrs. Faint o bobol?

B: Pump. Mae gynnon ni dri o blant bach: maen nhw'n ddwy, tair a chwech oed.

A: Dach chi isio mynd dramor?

B: Nac oes. Dan ni isio mynd i dde Cymru a dan ni isio gwyliau ar y traeth. Dan ni'n hoffi nofio yn y môr.

A: Dach chi isio aros mewn gwesty neu mewn tŷ?

B: Tŷ, plŷs. Mae gynnon ni ddau gi. Maen nhw'n dŵad efo ni ar y gwyliau.

A: Dim problem. Faint o ystafelloedd gwely dach chi isio?

B: Tair, plŷs.

A: Iawn. Esgusodwch fi... dw i'n edrych ar y system... Wel, mae gynnon ni un tŷ yn Sir Benfro ac un yn ymyl Abertawe.

B: Hmm. Mae Abertawe yn bell. Mae'r plant bob amser yn sâl yn y car, ac mae'r cŵn yn mynd yn flin iawn yn y car. Sir Benfro felly!

A: Ga i ofyn... lle dach chi'n byw?

B: Ynys Môn.

A: Mae Sir Benfro yn bell hefyd – pedair awr yn y car, o leiaf. Dach chi'n mynd i yrru o Ynys Môn i Sir Benfro efo'r plant a dau gi blin? Dach chi'n siŵr?

B: Hmm ...

A: Dach chi isio gweld tŷ yn y gogledd hefyd? Beth am Landudno?

B: Syniad da!

UNED 13

Roedd hi'n braf

Geirfa

sach(au) stori
– story sack(s)

adeiladu – to build

chwythu – to blow

dringo – to climb

glanio – to land

penderfynu – to decide

rhuo – to roar

meddai – said

blaidd – wolf

carreg (cerrig) – stone(s)

crochan – cauldron

gwelltyn (gwellt)
– straw(s)

prawf (profion) – test(s)

pren – wood

cryf – strong

gofalus – careful

Syniad da!

Sach Stori

Sachau stori are great resources for young children. Usually, a sach stori contains a story book and objects such as puppets, toys, costumes and props which bring the story to life. Many children learn and retain information better when kinesthetic methods are used, such as role play and movement. Sachau stori can be bought, but it's easy to make your own – and much cheaper! With a little imagination, everyday objects can be used in a fun and interactive way. You'll find plenty of inspiration online on websites such as Pinterest.

Cân: Y Tri Mochyn Bach

Roedd 'na dri mochyn bach efo'i gilydd mewn cwt
A'u Mami wrth ei bodd efo'r tri,
Bob amser dywedai y fam soch soch
Dywedai'r moch bach wi-wi-wi.

*Three little pigs lived together in a sty
And their Mammy loved the three,
The mother always said soch soch
The little pigs said wee-wee-wee*

This song can be found on **Holl Anifeiliaid y Goedwig** by Plu, which is a great collection of Welsh songs for children.

<https://sainwales.com/store/sain/sain-scd2716>

Stori'r Tri Mochyn Bach

Darllenwch y stori yma efo'ch plentyn

Amser maith yn ôl, roedd 'na dri mochyn bach o'r enw Jac, Bob a Bil. Roedd y tri mochyn bach isio adeiladu tŷ.

Mi wnaeth Jac benderfynu adeiladu tŷ o wellt. Mi wnaeth o adeiladu'r tŷ yn gyflym iawn.

Mi wnaeth Bob benderfynu adeiladu tŷ o bren. Mi wnaeth o adeiladu'r tŷ pren yn gyflym iawn hefyd.

Mi wnaeth Bil benderfynu adeiladu tŷ o gerrig. Mi wnaeth o adeiladu'r tŷ yn araf ac yn ofalus. Roedd o'n hyfryd.

Un diwrnod, roedd 'na flaidd mawr drwg yn mynd am dro yn ymyl tai y tri mochyn bach. Yn gyntaf, mi wnaeth o weld tŷ gwellt.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Ga i ddŵad i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," mi wnaeth Jac ateb.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" mi wnaeth y blaidd ruo, a chwythu'r tŷ gwellt yn fflat i'r llawr.

Wedyn, mi wnaeth y blaidd weld y tŷ pren.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Ga i ddwad i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," mi wnaeth Bob ateb.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" mi wnaeth y blaidd ruo, a chwythu'r tŷ pren yn fflat i'r llawr.

Wedyn, mi wnaeth y blaidd weld y tŷ cerrig.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Ga i ddŵad i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," mi wnaeth Bil ateb.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" mi wnaeth y blaidd ruo, a chwythu... a chwythu... a chwythu. Ond roedd y tŷ cerrig yn gryf. Felly, mi wnaeth y blaidd ddringo i mewn i'r simnai. Ond, mi gaeth o syrpreis! Mi wnaeth o lanio mewn crochan o gawl! Mi wnaeth y blaidd redeg i ffwrdd. Doedd o ddim isio gweld y tri mochyn bach eto!

Mi aeth Jac a Bob i fyw efo Bil yn y tŷ cerrig, a byw yn hapus am byth.

Geirfa storïau

Amser maith yn ôl *A long time ago* am byth *for ever*
Un diwrnod *One day*

Sgwrs

Rhiant: Be sy'n bod, cariad?

Plentyn: Dw i'n sâl.

Rhiant: O?

Plentyn: Mae gen i annwyd ac mae gen i bigyn clust. Dw i'n sâl iawn.
Dw i ddim yn medru mynd i'r ysgol heddiw.

Rhiant: Felly dwyt ti ddim yn medru mynd i barti pen-blwydd Siôn heno?
Dan ni'n mynd i fowlio deg. Wyt ti'n cofio?

Plentyn: O... wel...

Rhiant: Oes 'na prawf yn yr ysgol heddiw, cariad?

Plentyn: Oes.

Rhiant: Felly dwyt ti ddim yn sâl?

Plentyn: Nac ydw.

Rhiant: O cariad, dydy'r prawf ddim yn bwysig. A heno, dan ni'n mynd i gael
amser da yn bowlio deg.

Lle roeddech chi'n byw ac yn gweithio?

Geirfa

calon(nau) – heart(s)	o hyd – still, always
coedwig(oedd) – forest(s)	rhywbryd – sometime
gafr (geifr) – goat(s)	llystad(au) – stepfather(s)
llysfam(au) – stepmother	ofn(au) – fear(s)
lladd – to kill	blêr – messy
bob amser – every time	byw – alive
gofal plant – childcare	cas – nasty
ei hunan – herself / himself	gwag – empty
llawn / rhan amser – full / part time	hardd – beautiful

Syniad da!

Amgueddfa Cymru

Amgueddfa Cymru is a family of seven museums located throughout Wales. You may have already visited one or more of these museums with your family. Ond wnaethoch chi siarad Cymraeg? Mae 'na lawer o staff Amgueddfa Cymru yn siarad Cymraeg, felly dach chi'n medru mwynhau diwrnod allan a siarad Cymraeg. Mae gan Amgueddfa Cymru adnoddau (resources) i helpu dysgwyr hefyd:

- Llwybrau Llafar Sain Ffagan – <https://amgueddfa.cymru/media/45094/Llwybrau-Llafar.pdf>
- Pwll Mawr – <https://amgueddfa.cymru/geiriau/lo/>
- Yr Amgueddfa Lechi – Camau Cymraeg – https://museum.wales/media/42149/camau_cymraeg_intro.pdf
- Yr Amgueddfa Wlân – Gwau Geiriau – <https://amgueddfa.cymru/gwaugeiriau/>
Entry is free too!

Cân: Cyfri'r Geifr **Counting the Goats**

This popular folk song is sung at many Eisteddfodau but also in informal Welsh sing-songs.

This version was recorded for Dysgu Cymraeg by singer Siân James.

<https://www.youtube.com/watch?v=X-e-UcMxUOA>

Oes gafr eto? Oes heb ei godro?

Is there another goat? A goat that hasn't been milked?

Ar y creigiau geirwon mae'r hen afr yn crwydro.

On the craggy rocks the old goat is wandering

Gafr wen, wen, wen,

A white white goat

le finwen, finwen, finwen,

Yes white lipped, white lipped, white lipped,

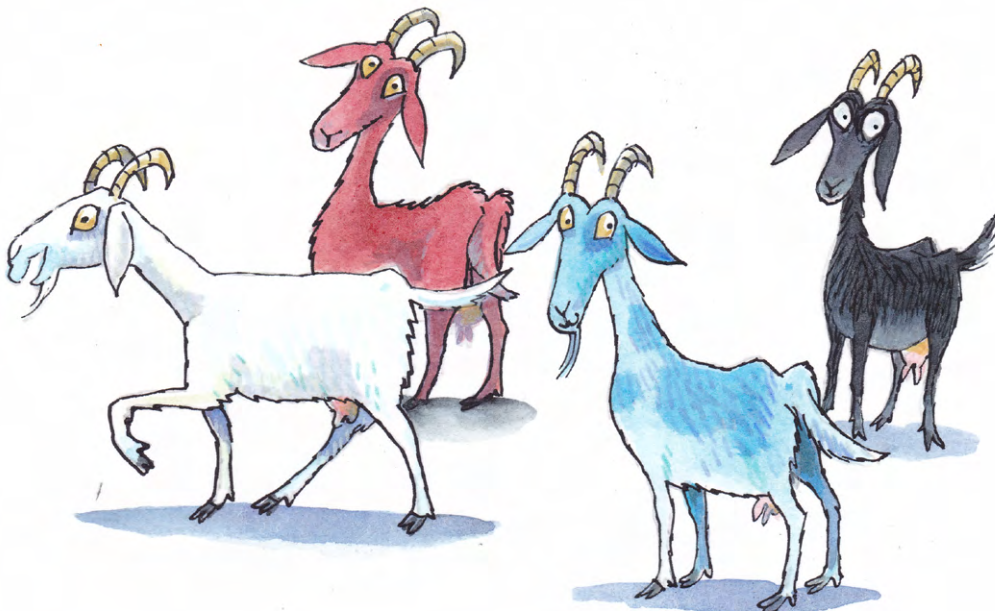
foel gynffonwen, foel gynffonwen,

bald white tailed, bald white tailed,

ystlys wen a chynffon, wen-wen-wen.

A white flank and a tail, white, white, white.

* 'Gwen' is the feminine form of 'gwyn' used in songs and phrases. Don't worry about this.

Stori Eira Wen Rhan 1

Amser maith yn ôl, roedd tywysoges o'r enw Eira Wen. Roedd Eira Wen yn byw efo'i llysfam, y Frenhines. Roedd y Frenhines yn gas iawn.

Roedd Eira Wen yn hardd. Roedd y frenhines yn hardd hefyd, ac roedd gynni hi ddrych hud i weld ei hunan. Bob bore, roedd y Frenhines yn gofyn:

"O ddrych hud, pwy ydy'r harddaf yn y byd?"

Roedd y drych bob amser yn ateb, "Ti, wrth gwrs!"

Ond un diwrnod, mi wnaeth y drych ateb: "Eira Wen ydy'r harddaf yn y byd."

Doedd y frenhines ddim yn hapus. Felly, mi aeth hi i weld yr heliwr.

"Heliwr," meddai'r Frenhines, "Dw i isio i ti ladd Eira Wen a dw i isio gweld calon Eira Wen."

Mi aeth Eira Wen i'r goedwig efo'r heliwr. Ond doedd o ddim yn medru lladd Eira Wen. Roedd hi'n hyfryd. Felly, mi wnaeth o ladd anifail a rhoi calon yr anifail i'r Frenhines.

Mi wnaeth Eira Wen gerdded yn y goedwig. Roedd hi wedi blino. Mi wnaeth hi weld tŷ bach twt. Mi aeth hi i mewn i'r tŷ bach twt. Roedd o'n wag, ond roedd o'n flêr iawn! Roedd popeth yn fach hefyd. Bwrdd bach, cadeiriau bach a saith gwely bach. Mi wnaeth Eira Wen llunau'r tŷ. Wedyn, mi aeth hi i fyny grisiau i gysgu mewn gwely bach.

Yna, mi wnaeth hi glywed pobol yn y tŷ. Roedd gynni hi ofn. Roedd 'na saith corrach bach yn y tŷ!

"Pwy wyt ti?" meddai un corrach bach.

"Eira Wen dw i. Mae gen i llysfam gas. Ga i aros yma efo chi? Dw i'n medru helpu yn y tŷ. Dw i'n medru coginio."

"Wrth gwrs. Croeso, Eira Wen."

Yn y palas, roedd y Frenhines yn siarad efo'r drych.

"O ddrych hud, pwy ydy'r harddaf yn y byd?"

Mi wnaeth y drych ateb: "Eira Wen, mae hi'n fyw o hyd!"

Doedd y Frenhines ddim yn hapus. Felly, mi wnaeth hi foddion hud. Mi wnaeth hi yfed y fffisig. Rŵan, roedd hi'n edrych fel hen ddynes, ac roedd gynni hi afal gwenwynig...

Geirfa Storiâu

tywysoges *princess*

tywysog *prince*

brenhines *queen*

brenin *king*

drych hud *magic mirror*

Pwy ydy'r harddaf yn y byd?

Who's the fairest one of all?

palas *palace*

heliwr *hunter*

yn sydyn *suddenly*

corrach *dwarf*

ffisig hud *magic potion / medicine*

hen ddynes *old woman*

afal gwenwynig *poisoned apple*

Sgwrs

Siân: Helo Lyn, sut wyt ti?

Lyn: Da iawn diolch, a ti?

Siân: Da iawn hefyd, diolch. Lle wyt ti'n gweithio rŵan?

Lyn: Dw i ddim yn gweithio. Mae gen i dri o blant bach a dw i adre efo nhw. Cyn cael y plant, ro'n i'n gweithio i'r Cyngor. Sgen ti blant?

Siân: Oes, mae gen i ddau o blant.

Lyn: Wyt ti'n gweithio?

Siân: Ydw. Dw i'n gweithio'n rhan amser. Mae hi'n anodd gweithio

bob dydd efo plant bach ac mae gofal plant yn ddrud.

Lyn: Ydy! Wel, dw i'n mynd i gasglu'r plant rŵan, ond be am gael coffi rhywbryd?

Siân: Gwych!

Adolygu ac Ymestyn

Geirfa

rhaglen(ni) – *programme(s)*

benthyg – *to borrow*

cusanu – *to kiss*

marchogaeth – *to ride (a horse)*

sgrechian – *to scream*

marw – *to die*

ar ôl – *after*

mi gawn ni weld – *we'll see*

dewch efo fi – *come with me*

tu allan – *outside*

yn y wlad – *in the country*

aelod(au) – *member(s)*

dibyn(nau) – *precipice(s), steep cliff(s)*

peth(au) – *thing(s)*

Syniad da!

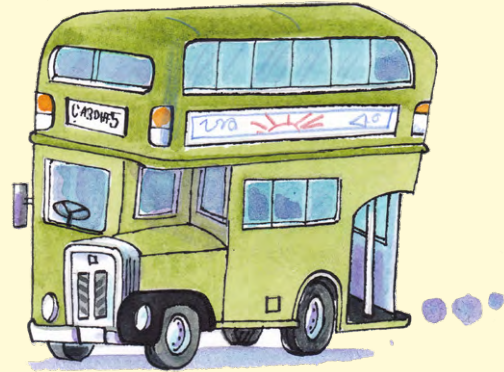
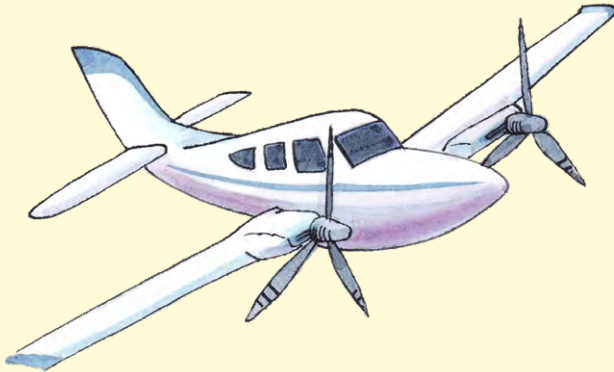
Gwyllo S4C

Dach chi'n edrych ar Cyw efo'r plant. Ond mae 'na raglenni ardderchog i'r teulu ar S4C hefyd. *Watching Welsh programmes will help develop your vocabulary and listening skills, and you can switch on subtitles in Welsh or English when things get difficult. S4C's Clic catch-up TV service has a section for Welsh learners, featuring series about learning Welsh such as laith ar Daith as well as popular programmes such as Heno which use simpler forms of Welsh. Be am wyllo S4C heddiw?*

<https://www.s4c.cymru/clic/Categories/26>

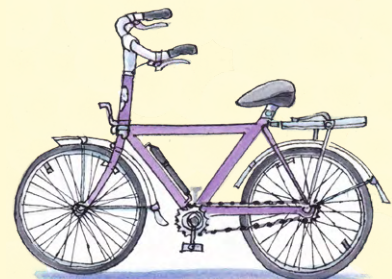
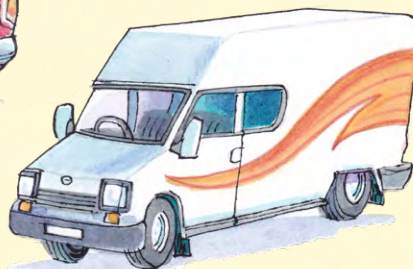
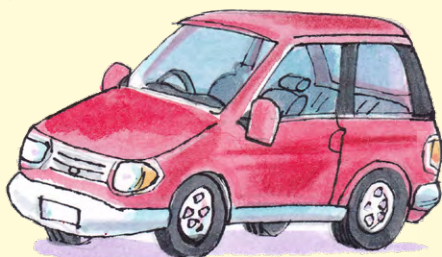
Cân: Dinas Caerdydd gan (by) Mynediad am Ddim

- 1 Dewch gyda ni i ddinas Caerdydd X3
I weld y Maer a'r Faeres
- 2 Mynd mewn bws i ddinas Caerdydd X3
I weld y Maer a'r Faeres
- 3 Mynd mewn car i ddinas Caerdydd X3
I weld y Maer a'r Faeres
- 4 Mynd ar gefn beic i ddinas Caerdydd X3
I weld y Maer a'r Faeres
- 5 Mynd mewn fan i ddinas Caerdydd X3
I weld y Maer a'r Faeres
- 6 Mynd mewn awyren i ddinas Caerdydd x3
I weld y Maer a'r Faeres

*Come with us to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress
Going in a bus to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress
Going in a car to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress
Going on a bike to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress
Going in a van to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress
Going in an aeroplane to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress*

*From **Hwyl Wrth Ganu** by Mynediad am Ddim (Sain, 2003). Available to buy from www.sainwales.com, i-tunes and Amazon Music.*

Stori Eira Wen Rhan 2

Mi aeth y Frenhines i edrych am Eira Wen. Mi wnaeth hi ffeindio'r tŷ bach twt a gweld Eira Wen yn y gegin.

"Helo cariad," meddai'r Frenhines.

"Helo, pwy dach chi?" meddai Eira Wen.

"Hen wraig fach dw i. Mae gen i afalau. Afalau coch hyfryd. Wyt ti isio afal?"

"Dim diolch."

"Afal coch hyfryd... mmm. Bendigedig."

"O iawn. Diolch yn fawr."

Mi wnaeth Eira Wen fwyta tipyn bach o'r afal. Wedyn, mi wnaeth hi syrthio i'r llawr.

"Ha ha! Mae hi wedi marw!" sgrechiodd y Frenhines. "Rŵan, fi ydy'r harddaf yn y byd!"

Roedd y saith corrach yn cerdded adref.

Mi wnaethon nhw weld y Frenhines yn rhedeg i ffwrdd o'r tŷ bach twt. Mi wnaethon nhw redeg ar ôl y Frenhines yn gyflym. Wedyn, mi wnaeth y

Frenhines syrthio dros y dibyn.

Yn y tŷ bach twt, roedd Eira Wen ar y llawr yn y gegin. Doedd hi ddim yn symud. Roedd y saith corrach yn drist iawn. Mi wnaethon nhw wely i Eira Wen yn y goedwig. Roedden nhw'n rhoi blodau i Eira Wen bob dydd.

Un diwrnod, roedd 'na dywysog yn marchogaeth yn y goedwig. Mi wnaeth o weld Eira Wen yn y gwely. Mi wnaeth o syrthio mewn cariad efo hi. Mae wnaeth o gusanu Eiran Wen...ac mi wnaeth hi ddeffro!

"Mae hi'n fyw!" meddai'r saith corrach. Roedden nhw'n hapus iawn.

Mi wnaeth Eira Wen roi cwtsh mawr i'r saith corrach. Wedyn, mi aeth hi efo'r tywysog i'r palas. Roedd pawb yn hapus.

Sgwrs 1

Plentyn: Nain, be oeddet ti'n hoffi wneud pan oeddet ti'n blentyn?

Nain: Wel, ro'n i'n byw yn y wlad. Ro'n i'n hoffi chwarae efo'r ci. Ro'n i'n hoffi darllen hefyd.

Plentyn: Be am gemau ar y cyfrifiadur a'r ffôn?

Nain: Doedd gen i ddim cyfrifiadur. Doedd gen i ddim ffôn chwaith.

Plentyn: Dyna ofnadwy! Dim cyfrifiadur! Dim ffôn!

Nain: Ro'n i'n hapus iawn. Doedd pethau ddim yn ofnadwy! Roedd gen i ffrindiau da. Roedden ni'n cael hwyl. Ond, dw i'n hoffi chwarae gemau efo ti.

Plentyn: Dw i'n gwybod. Rwyd ti'n chwarae gêm y ceir yn dda! Be am gêm rwan?

Nain: Syniad da.

Plentyn: Dw i'n mynd i ennill heddiw.

Nain: Hmm, mi gawn ni weld!

Ymarfer wedi

Wyt ti wedi yfed y llefrith?
Wyt ti wedi gorffen y llefrith?
Wyt ti wedi darllen y llyfr?
Wyt ti wedi gorffen y llyfr?

Wyt ti wedi gwneud y gwaith cartref?
Wyt ti wedi gorffen y gwaith cartref?
Wyt ti wedi blino?

Efo'ch partner, *think of four other useful questions to ask your child / children using wedi.*

1

2

3

4

Rhifau, Amser a Phres

Geirfa

amserlen(ni) – *timetable(s)*

meithrinfa (meithrinfeydd)
– *nursery (nurseries)*

dewis – *to choose*

cyn bo hir – *soon*

Mi wela i chi yfory – *See you tomorrow*

dim ond – *only*

Syniad da!

Dysgu eich plentyn i ddeud yr amser *Teaching your child to tell the time*

It is common practice to establish routines with children, and this often includes time limits.

Rŵan dach chi'n medru deud yr amser yn Gymraeg, *why not teach your child to tell the time yn Gymraeg hefyd?* And practise your Cymraeg when you are setting your time limits, e.e. *ugain munud ar y cyfrifiadur heno.*

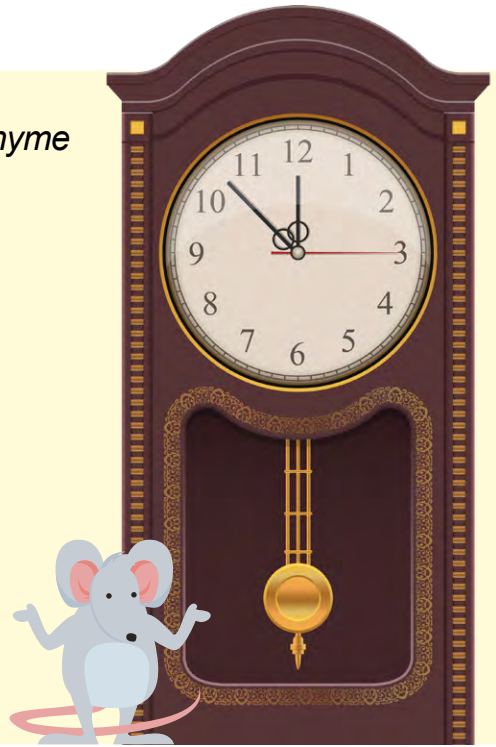
Cân: Hicori dicori doc

This Welsh version of the popular English nursery rhyme is a great way to practise numbers with your child.

Hicori dicori doc,	<i>Hickory dickory dock,</i>
Llygoden lan y cloc,	<i>A mouse up the clock,</i>
Mae'n taro tri	<i>It strikes three</i>
I lawr â hi	<i>Down she goes</i>
Hicori dicori doc	<i>Hickory dickory dock.</i>

**Listen here to a recording made by
Llyfrgelloedd Abertawe:**

<https://audioboom.com/posts/783785-10-hicori-dicori-doc>

Ymarfer

Efo'ch partner, *take turns to fill in the gaps, ask the questions and respond.*

?

Mam / Dad, ga i'r car yma?
Dim ond ugain punt ydy o.

Mam/Dad, ga i'r trêrn yma?
Dim ond (£10) _____ ydy o.

Mam/Dad, ga i'r beic yma?
Dim ond can punt ydy o.

Mam/ Dad, ga i'r llyfr lliwio yma?
Dim ond (£2) _____ o.

Mam/ Dad, ga i hufen iâ?
Dim ond (£3.50) _____ ydy o.

Ateb

✗ Na chei, mae o'n rhy ddud.

✓ Cei, dydy o ddim yn rhy ddud.

✗ Na chei, mae o'n rhy ddud.

✓ _____

✗ _____

Sgwrs ar y ffôn

Llyfrgellydd: P'nawn da, Llyfrgell Abercastell. Ga i helpu?

Cwsmer: P'nawn da. Dw i isio help, plîs. Dw i isio benthg llyfrau Cymraeg i'r plant.

Llyfrgellydd: Dach chi'n aelodau?

Cwsmer: Ydan. Dw i a'r plant yn aelodau. Owens ydy'r enw. Dyma'r rhif: tri pedwar pump chwech wyth dau.

Llyfrgellydd: Iawn, diolch. Wel, dw i'n medru dewis llyfrau i chi. Wedyn, dach chi'n medru casglu'r llyfrau heddiw neu fory.

Cwsmer: Faint o'r gloch dach chi'n cau?

Llyfrgellydd: Dan ni'n cau am bump o'r gloch.

Cwsmer: Iawn... wel, mae hi'n bum munud i bump rŵan felly dw i ddim yn medru dŵad heddiw ond dw i'n medru dŵad yfory.

Llyfrgellydd: Da iawn... wel, be am y llyfrau? Faint ydy oed y plant?

Cwsmer: Mae Cai'n bedair ac mae Cadi'n wyth oed.

Llyfrgellydd: Be am Y Gryffalo yn Gymraeg i Cai?

Cwsmer: Hyfryd. Llyfr da i Cai.

Llyfrgellydd: Rŵan, plentyn wyth oed... ydy hi'n hoffi darllen?

Cwsmer: Ydy. Mae hi'n darllen nofelau.

Llyfrgellydd: Be am *Na Nel Wps*? Mae plant wyth oed yn hoffi nofelau *Na Nel*.

Cwsmer: Diolch yn fawr, dewis da.

Llyfrgellydd: Rhywbeth arall?

Cwsmer: Nofel i mi, plîs. Dw i isio rhywbeth i ddarllen yn y bath.

Llyfrgellydd: Iawn. Mae llyfr newydd Bethan Gwanas yma.

Cwsmer: Da iawn, dw i'n hoffi llyfrau Bethan Gwanas. Diolch yn fawr.

Llyfrgellydd: Hwyl! Mi wela i chi yfory.

Meithrinfa'r Mwnci Melyn

Amserlen Macsen (grŵp 2-3 oed)

Amser	Gweithgaredd
08:15	cyrraedd
09:00	
09:30	Canu a dawnsio
10:30	Chwarae tu allan
12:15	
12:45	Amser stori
13:15	
15:15	Amser te
15:45	Celf a chreffft
16:45	Mynd adre

Atebwch y cwestiynau *in full sentences*, e.e.

Faint o'r gloch mae Macsen yn cyrraedd Meithrinfa'r Mwnci Melyn?

Mae Macsen yn cyrraedd am chwarter wedi wyth

1. Faint o'r gloch mae Macsen yn cael brecwast?

.....

2. Be mae Macsen yn wneud am hanner awr wedi naw?

.....

3. Faint o'r gloch mae Macsen yn cael cinio?

.....

4. Be mae Macsen yn wneud am chwarter wedi un?

.....

5. Faint o'r gloch mae Macsen yn mynd adre?

.....

Mi fydd hi'n braf yfory

Geirfa

cot law (cotiau glaw) – *raincoat(s)*

het haul (hetiau haul) – *sunhat(s)*

mi fydd angen – *you will need*

bechod – *what a shame*

eli haul – *suncream*

gwarcheidwad (gwarcheidwaid)
– *guardian(s)*

nodyn (nodiadau) – *note(s)*

siomedig – *disappointed, disappointing*

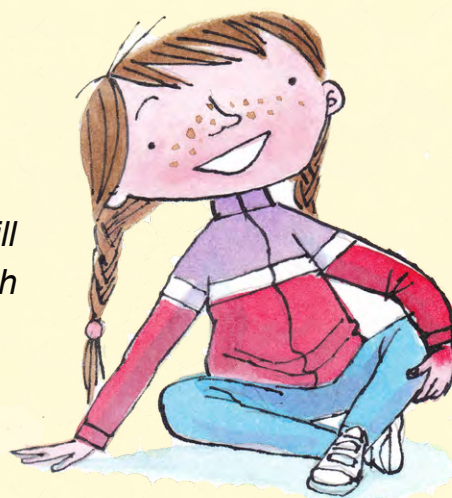
Syniad da!

Siarad Cymraeg *outside the classroom*

By now, you have learnt lots of Welsh words and have the ability to converse in Welsh about various topics. But, the only way to become a fluent Welsh speaker is to speak Welsh as often as possible.

Don't worry about making mistakes – the important thing is to give it a go. If you don't have friends or family who speak Welsh, why not start a sgwrs yn Gymraeg with your child's teacher or carer? They'll be thrilled that you're making the effort to support your child through Welsh medium education and will be happy to help you. If you're too nervous to switch to Welsh, you can start throwing in a few Welsh phrases and build up gradually to whole sentences before eventually having whole conversations yn Gymraeg. Ewch amdani! Go for it!

Cân: Gee ceffyl bach

This popular nursery rhyme is great fun to sing with young children as it's a 'falling down' song with movements. This video produced by Denbighshire Book Trust shows how it's done!

 <https://www.youtube.com/watch?v=ia9lh1aiZY>

Gee ceffyl bach yn cario ni'n dau
Dros y mynydd i hela cnau
Dŵr yn yr afon a'r cerrig yn slic
Cwympon ni'n dau, wel dyna'i chi dric!

*Gee up little horse, carrying us both
Over the mountain to collect nuts
Water in the river and slippery stones
We both fell in, well what a trick!*

Sgwrs 1

Rhiant: Helo cariad, sut oedd yr ysgol?

Plentyn: Grêt! Mae 'na drip ysgol wythnos nesa.

Rhiant: O, dyna neis. Fydd pawb yn mynd?

Plentyn: Dim ond blwyddyn un.

Rhiant: Lle fydd y trip?

Plentyn: Sain Ffagan.

Rhiant: Pryd?

Plentyn: Dw i ddim yn cofio ond mae 'na lythyr yn y bag. Dw i'n methu aros!

Nodyn i Rieni / Gwarcheidwaid,

Mi fydd Blwyddyn 1 yn mynd i Sain Ffagan
dydd Gwener 25 Medi.

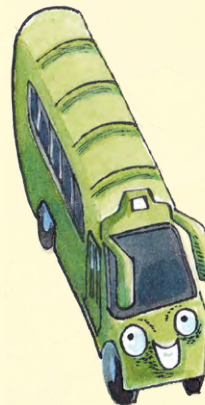
Mi fydd y bus yn gadael yr ysgol am 9:30.

Mi fydd angen:

- brechdanau a dŵr
- het haul
- eli haul
- cot law
- dwy bunt i brynu hufen iâ

Look at the pictures below. Put a ✓ next to all items that should be taken
on the trip and a ✗ next to all unnecessary items.

Sgwrs 2

Rhiant 1: Helo, sut wyt ti?

Rhiant 2: lawn diolch, sut wyt ti?

Rhiant 1: lawn, ond mae gen i newyddion drwg. Sori, ond fydd Gwenllian ddim yn medru dŵad i barti Noa fory.

Rhiant 2: O, bechod. Mi fydd Noa yn siomedig. Be sy'n bod?

Rhiant 1: Mae gynni hi wres, a dydy hi ddim isio bwyta. Mi fydd hi'n aros adre yfory.

Rhiant 2: O, Gwenllian fach. Gobeithio bydd amser distaw ar y sofffa yn help.

Rhiant 1: Gobeithio.

Rhiant 2: Wel, diolch am ffonio.

Rhiant 1: Dim problem. Hwyl!

Rhiant 2: Hwyl!

Mi fydda i'n mynd

Geirfa

rhwgell(oedd) – freezer(s)

ymarfer – practice

rhoi – to give

Ffwrdd â ni! – Off we go!

Brysiwch! – Hurry up (plural)

celf a chrefft – arts and crafts

Tyrd! – Come on! (singular)

Siapa hi! – Shape up! Move it!

wrth – by, near

flwyddyn nesa – next year

Syniad da!

Yr Eisteddfod

The Eisteddfod is an ancient Welsh tradition, dating back to the 12th century when Yr Arglwydd Rhys staged the first Eisteddfod at Cardigan castle, where chairs were awarded to the best poet and musician. Chairs are still given to poets at Eisteddfodau, but many other competitions are held too, such as singing, recitation, dancing (traditional and modern) and even cooking.

Three large Eisteddfodau are held every year in Wales: The National Eisteddfod, the Urdd Eisteddfod (for children and young adults) and the Llangollen International Eisteddfod. Most Welsh-medium schools compete in the Urdd Eisteddfod and have to get through local rounds: Eisteddfod Cylch neu Gylch (local) and Eisteddfod Sir (County) to reach the main event. Many smaller Eisteddfodau are held in towns and villages throughout Wales, which provide great opportunities for budding singers, actors and musicians to perform in front of an audience. Your child's school might have a St David's Day Eisteddfod, which is also an opportunity to look cute in national costume!

Both the Urdd and National Eisteddfod are held on a Maes (field) with stalls, performances, exhibitions and activities all day. You don't have to take part in any competitions to visit these Eisteddfodau, and you don't have to be able to speak Welsh – although the Maes is a perfect place to practise your Cymraeg!

For more information on how you and your family can enjoy the Urdd and National Eisteddfod, visit

<https://www.urdd.cymru/en/eisteddfod/>

<https://eisteddfod.cymru/>

Details of local Eisteddfodau can be found here: http://smala.net/steddfota/?page_id=285

Cân: Hen Fenyw Fach Cydweli

This lively song is a popular choice in Alaw Werin (Folk tune) singing competitions at the Eisteddfod.

Hen Fenyw Fach Cydweli
Yn gwerthu losin du
Yn rhifo deg am ddimau
Ond un ar ddeg i mi!

*Little old lady of Kidwelly
Selling black sweets
Counting ten for a halfpenny
But eleven for me!*

Mae 'na lawer o fersiynau hyfryd
o'r gân ar youtube:

 <https://bit.ly/2U3BPGu>

Sgwrs 1

Yn yr ysgol

Plentyn: Mrs Jones, be fydd yr ysgol yn wneud yn yr Eisteddfod?

Mrs Jones: Mi fyddwn ni'n gwneud y côr a'r gân actol.

Plentyn: O, dw i isio bod yn y côr.

Mrs Jones: Wel, mae'n ddrwg gen i ond dydy Blwyddyn Pedwar ddim yn y côr, dim ond Blwyddyn Pump a Chwech.

Plentyn: O, bechod.

Mrs Jones: Paid â phoeni, mi fyddi di'n medru canu yn y côr flwyddyn nesa. Be am wneud rhywbeth arall eleni? Be am wneud cystadleuaeth Celf a Chrefft?

Plentyn: Syniad da. Dw i'n hoffi Celf a Chrefft. Diolch Mrs Jones.

* cân actol *A short musical play, which is a competition at the Urdd Eisteddfod*

Ymarfer - Ymatebion

Efo'ch partner, *take turns to ask the questions, respond and fill the gaps.*
Then, *replace the underlined words with other words that you know.*

Fyddi di'n <u>coginio</u> heno?	✓	Bydda, dw i'n hoffi <u>coginio</u> .
Fyddi di'n <u>nofio</u> yfory?	✗	Na fydda, dw i ddim yn hoffi <u>nofio</u> .
Fydd hi'n <u>garddio</u> yfory?	✗	Na fydd, dydy hi ddim yn hoffi <u>garddio</u> .
Fydd o'n <u>smwddio</u> heno?	✗	_____
Fyddan nhw'n <u>darllen</u> heno?	✓	_____
Fydd y plant yn <u>tacluso</u> heno?	✗	_____

Dysgwch rŵan:

Fydda i yn y tîm?	Byddi, wrth gwrs.
Fydda i yn y sioe?	Na fyddi, flwyddyn nesa.
Fyddwn ni'n cystadlu?	Byddwch, yn y côr.
Fyddwn ni'n cael crempogau heddiw?	Na fyddwch, dydd Sadwrn.

Llongau Rhyfel

Be fyddwn ni'n wneud dydd Sadwrn? Fyddwn ni'n...?

✓ Byddwn / ✗ Na fyddwn

mynd i weld Nain a Taid	mynd i nofio	chwarae pêl-droed	coginio
mynd i'r sinema	chwarae rygbi	mynd i fowlio deg	siopa
mynd i'r llyfrgell	gwneud gwaith cartref	mynd i'r parc	chwarae yn yr ardd
gwneud celf a chrefft	codi'n hwyr	mynd am dro	mynd i'r caffi

Yn y bore – Mam, Dad, Osian (10 oed) ac Elan (14 oed)

Translate the phrases below. Try not to look at the comic strip.

1. We'll be late
2. I'm in the bathroom
3. I haven't had breakfast
4. The bus will be here soon
5. I'll be late tonight
6. I'll be able to pick up Osian

Fy

Geirfa

grŵp (grwpiau) – group(s)

croeso cynnes – warm welcome

cyfnod mamolaeth – maternity leave

cyfryngau cymdeithasol – social media

gwely cynnar – an early night

yn ymyl – near

Syniad da!

Cyfryngau Cymdeithasol

These days, most of us use some kind of cyfryngau cymdeithasol to keep in touch with ffrindiau a'r teulu or to get the latest information about current affairs and celebrities. But why not use them yn Gymraeg? Mudiad Meithrin, Mentrau Iaith a'r Urdd share information regularly (yn Gymraeg ac yn Saesneg) through cyfryngau cymdeithasol, and your child's school or nursery probably does too. As well as getting the latest information about gweithgareddau Cymraeg for your teulu, reading a little bit of Welsh every day will improve your vocabulary and many social media accounts have been set up to support Welsh learners. You can also make ffrindiau newydd and create new on-line networks with people who share your interests and your passion for Cymraeg. Ewch amdani! Here are some suggestions to get you started:

@learncymraeg

@MudiadMeithrin

@urdd

@cymraeg

@SerenaSbarc

@DailyWelshWords

@S4CDysguCymraeg

@criwCYW

@mentrauiath

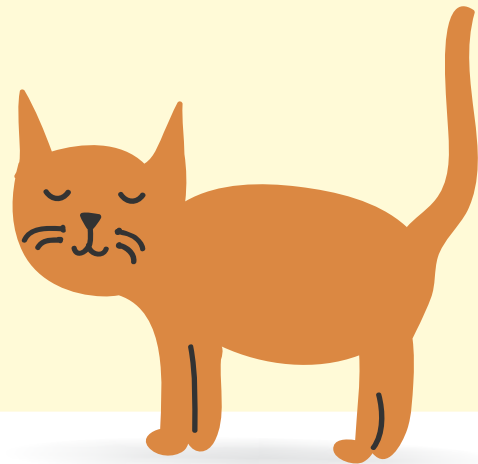
Cofiwch, you can also use other platforms such as Facebook and Instagram to follow pobol, pethau a grwpiau yn Gymraeg.

Cân: Fy Ngafr, Fy Nghath

Why not practise the treigladd trwynol with this song from Ffrindiau'r Wyddor? You'll find this Resource on the Welsh Government's Hwb website (www.hwb.gov.wales)

Mae fy nghath yn gath fach dlos,
 My cat is a pretty little cat,
 Mae fy nghath yn hela'r nos,
 My cat hunts at night,
 Mae fy nghath ar y sofffa goch,
 My cat is on the red sofa,
 Yn llyfu fy nghoes, fy ngên a fy moch.
 Licking my leg, my chin and my cheek.

Sgwrs 1

Rhiant: Noa, mae Gethin isio chwarae efo ti.

Noa: Dw i'n brysur.

Rhiant: Mae o isio chwarae efo'r car coch.

Noa: Na, fy nghar i ydy o.

Rhiant: Be am y trê'n?

Noa: Na, fy nrên i ydy o.

Rhiant: Ydy o'n medru chwarae efo tedi?

Noa: Nac ydy. Fy nhedi i ydy o.

Rhiant: lawn, dw i'n mynd i chwarae efo Gethin. Tyrd yma Gethin bach. Wyt ti isio cwtsh?

Noa: Na, paid! Fy mrawd i ydy o!
 Dw i isio chwarae efo fo.
 Dw i ddim yn brysur rwan.

Rhiant: Da iawn Noa. Hogyn da.

Ymarfer - arddodiaid (prepositions)

Choose the correct arddodiaid to fill in the blanks. Then, write your own sentences using arddodiaid.

yn

dan

wrth

ar

Mae'r mat _____ y llawr.

Mae'r gadair _____ y bwrdd.

Mae'r teganau _____ y bocs.

Mae'r postmon _____ y drws.

1

.....

2

.....

3

.....

4

.....

Ymarfer - y treigladd trwynol

Work with your partner to fill in the blanks using the treigladd trwynol. Then, practise asking and responding to the questions.

Lle mae'r plant?

Mae fy mhlant i yn y car.

Lle mae'r car?

Mae fy _____ i yn y garej yn ymyl y tŷ.

Lle mae'r tŷ?

Mae fy _____ i yn y pentref.

Lle mae'r pentref?

Mae fy _____ i yn ymyl Llanelwy.

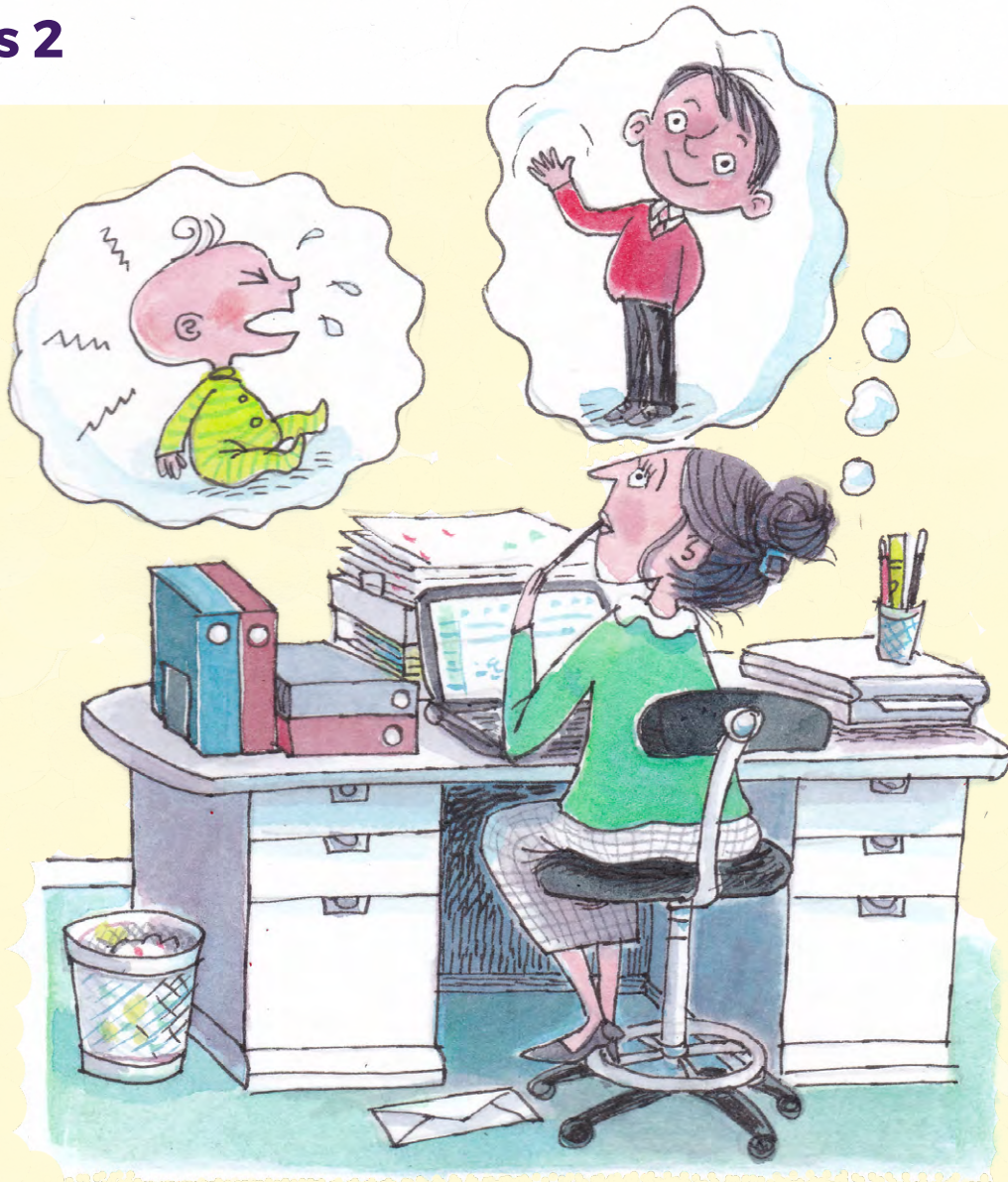
Lle mae Llanelwy?
[Dyffryn Clwyd]

Mae Llanelwy yn _____ .

Lle mae Dyffryn Clwyd?
[gogledd Cymru]

Mae Dyffryn Clwyd yn _____ .

Sgwrs 2

Non: Helô, sut wyt ti Linda?

Linda: Iawn, ond wedi blino! Mi es i'n ôl i'r gwaith heddiw ar ôl fy nghyfnod mamolaeth.

Non: O, sut aeth hi?

Linda: Wel, roedd 'na lawer o waith ar fy nesg ond mi ges i groeso cynnes ac roedd hi'n neis gweld pawb.

Non: Da iawn. Sut oedd y plant?

Linda: Roedd y plant yn iawn. Roedd Marged, y babi, yn crio tipyn bach yn y feithrinfa ond roedd

hi'n iawn yn y p'nawn. Mae Robin, fy mab, yn hoffi mynd i'r ysgol felly doedd 'na ddim problem.

Non: Wyt ti'n gwneud rhywbeth heno?

Linda: Nac ydw, diolch byth. Mae Beth, fy mhartner, yn coginio swper i ni. Wedyn, bath a gwely cynnar – i'r plant ac i mi!

Non: Syniad da. Hwyl rŵan!

Linda: Hwyl!

Dy / Eich

Geirfa

braich (breichiau) – arm(s)

ceg(au) – mouth

coes(au) – leg(s)

llaw (dwyllo) – hand(s)

sedd(au/i) – seat(s)

ysgwydd(au) – shoulder(s)

bol(iau) – belly (bellies)

llwyfan (llwyfannau) – stage(s)

poced(i) – pocket(s)

trwyn(au) – trwyn(au)

Mwynhewch! – Enjoy!

y blaen – the front

Syniad da!

Tric a Chlic

Tric a Chlic is an innovative literacy scheme used in schools throughout Wales to teach young children to read and write yn Gymraeg. As well as traditional resources such as books and flash cards, Tric a Chlic has many interactive activities and games to engage young learners. Dach chi hefyd yn medru defnyddio Tric a Chlic adre. A support pack for parents has been developed, as well as a free app.

Visit <https://peniarth.cymru/en/> for more information, or follow @TricaChlic on Facebook and Twitter.

Cân: Pen, ysgwyddau, coesau, traed.

This is the Welsh version of 'Heads, shoulders knees and toes', but we sing about slightly different body parts yn Gymraeg (see below). Your child will learn this song in Cylch or school.

Pen, ysgwyddau, coesau, traed, coesau, traed x2

Head, shoulders, legs, feet, legs, feet

Llygaid, clustiau, trwyn a cheg

Eyes, ears, nose and mouth

Pen, ysgwyddau, coesau, traed, coesau, traed

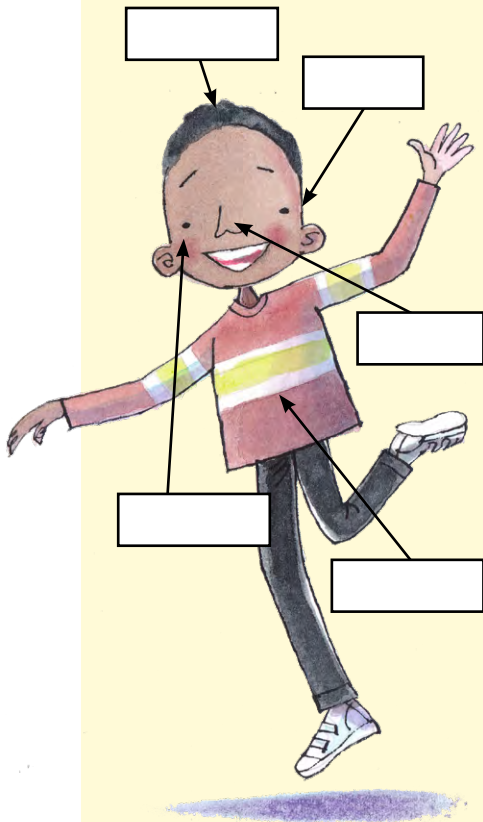
Here is the Caru Canu version of the song:

<https://www.youtube.com/watch?v=3RwgAYVntUg>

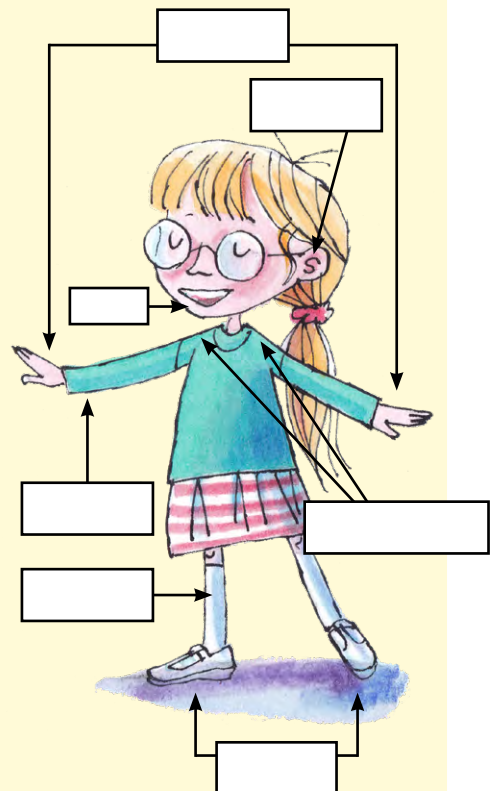
Tasg - Y Corff

Efo'ch plentyn, name the body parts yn Gymraeg. Most Welsh words for body parts are feminine nouns.

To help you learn which body parts are feminine and which are masculine, you will label the girl with the feminine nouns and the boy with the masculine nouns.

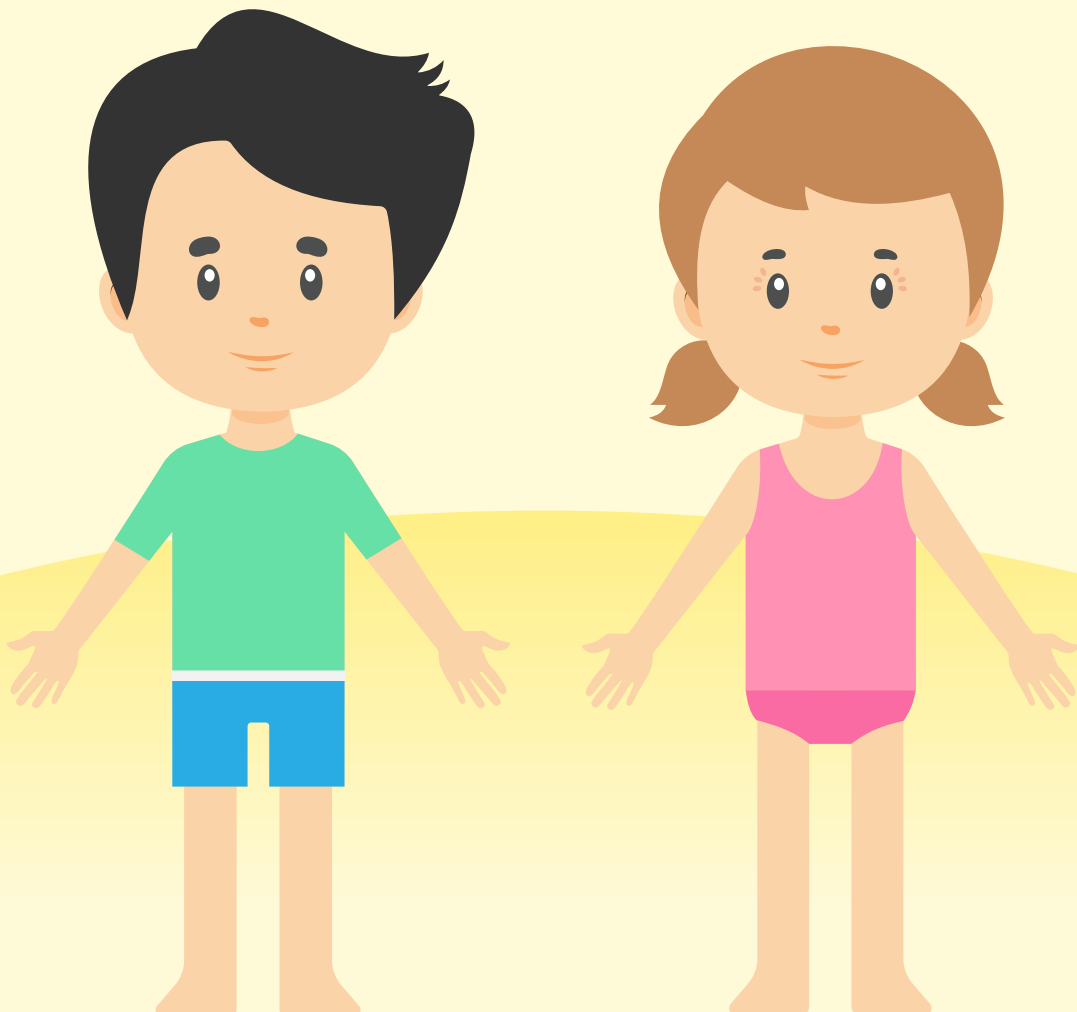
**You'll notice that most body parts have the -au plural ending, but remember that more than one 'llaw' is 'dwylo' and more than one 'troed' is 'traed'.*

Tasg - Y Corff

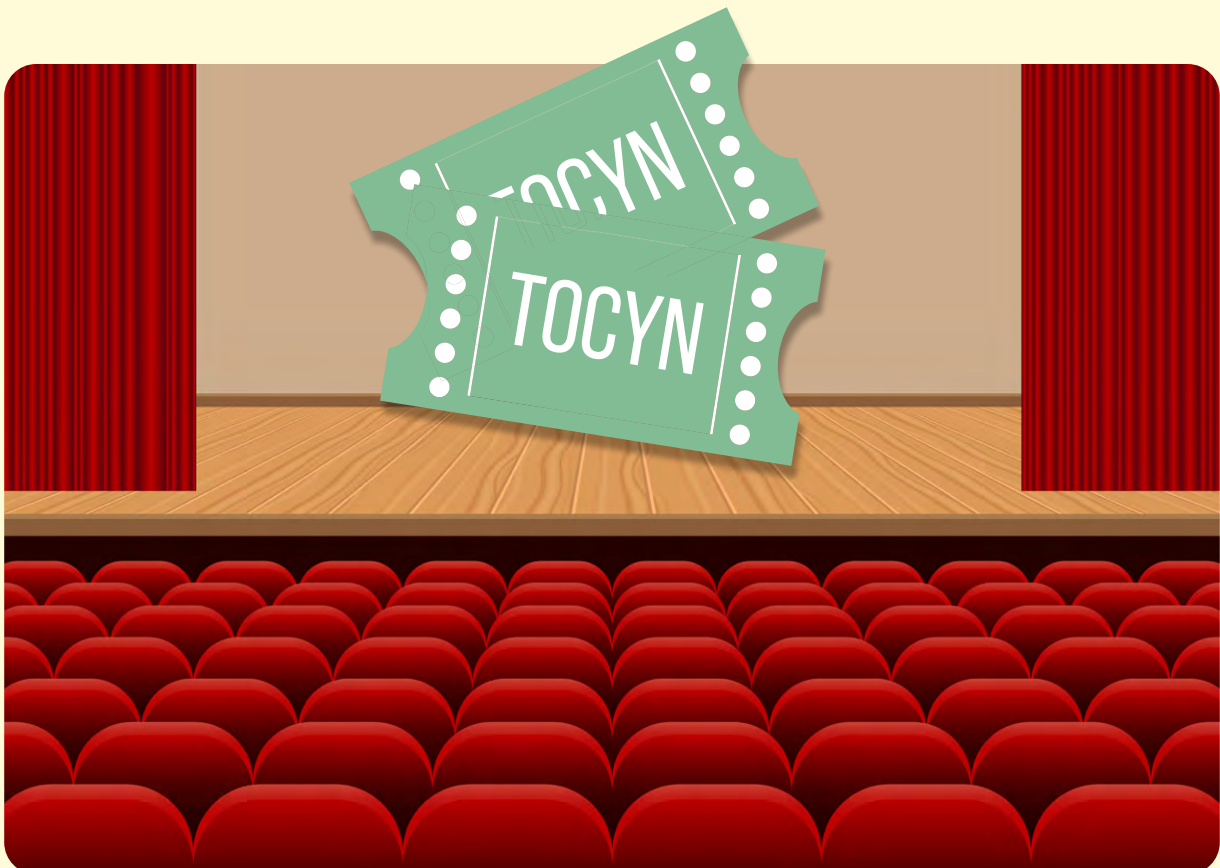
Efo'ch partner, *practise asking and answering these questions, which use the treigladd meddal and treigladd trwynol. After some practice, try not to look at the answers when responding. You can also ask these questions to your child, to teach the body parts yn Gymraeg.*

Pen	Lle mae dy ben di?	Dyma fy mhen i.
Gwallt	Lle mae dy wallt di?	Dyma fy ngwallt i.
Trwyn	Lle mae dy drwyn di?	Dyma fy nhrwyn i.
Ceg	Lle mae dy geg di?	Dyma fy ngheg i.
Dannedd	Lle mae dy ddannedd di?	Dyma fy nannedd i.
Breichiau	Lle mae dy freichiau di?	Dyma fy mreichiau i.
Bol	Lle mae dy fol di?	Dyma fy mol i.
Coesau	Lle mae dy goesau?	Dyma fy nghoesau i.
Traed	Lle mae dy draed?	Dyma fy nhraed i.

Sgwrs – Yng nghyngerdd yr ysgol

- Athro:** Noswaith dda, croeso i'r cyngerdd. Ga i eich tocyn chi os gwelwch chi'n dda?
- Rhiant:** Wrth gwrs ... o na, lle mae o? Dydy o ddim yn fy mag. O, dyma fo yn fy mhoced – diolch byth! Dyma chi.
- Athro:** Diolch yn fawr.
- Rhiant:** Lle dw i'n medru eistedd? Oes 'na le yn y blaen, yn ymyl y llwyfan?
- Athro:** Oes, mae 'na un sedd yn y blaen.
- Rhiant:** Da iawn, dw i isio gweld fy mhlentyn yn dda. Mae hi'n caru canu!
- Athro:** Rhiant Ceri dach chi, ia?
- Rhiant:** Ia.
- Athro:** Wrth gwrs. Wel ydy, mae Ceri'n mwynhau canu ac mae hi'n medru canu'n dda iawn. Mwynhewch y cyngerdd!
- Rhiant:** Diolch yn fawr.

Dewch yma!

Geirfa

padell(au) ffrio – *frying pan(s)*

powlen(ni) – *bowl(s)*

rysáit – *recipe*

cymysgu – *to mix*

ffrio – *to fry*

tylino – *to knead*

ychwanegu – *to add*

hyd at – *up to*

llond llwy de / llond llwy fwrdd
– *teaspoonful / tablespoonful*

blawd – *flour*

burum – *yeast*

cwpanaid (cwpaneidiau) – *cupful(s)*

lliaín (llieiniau) – *towel(s)*

olew olewydd – *olive oil*

siâp (siapiau) – *shapes*

sŵn (synau) – *noise(s)*

toes – *dough*

perylus – *dangerous*

syml – *simple*

Syniad da!

Coginio yn Gymraeg

Coginio is a great activity for children of all ages – despite the mess! As well as developing your child's life skills, coginio develops their understanding of nutrition and healthy eating, and may even encourage fussy eaters to try bwyd newydd!

The next time you cook with your child, why not do so yn Gymraeg? Use the commands learnt in Uned 21 to help and encourage your little one. You could also use a llyfr coginio Cymraeg for inspiration. Many llyfrau coginio Cymraeg have been published in recent years to cater for all tastes and abilities. Why not have a look in your local siop Gymraeg? Alternatively, visit: http://www.gwales.com/search_advanced/?sf_new_search=2&sf_category=WBD105&tsid=5

Cân: Golchi dwylo

*Before doing any coginio, it's important to wash our hands of course.
This song by Ffalala shows us how it's done!*

Golchi dwylo

Dyma'r ffordd i olchi dwylo
A'u cadw nhw yn lân
Dyma'r ffordd i sychu dwylo

*This is how to wash hands
And keep them clean
This is how to dry hands*

Watch the video here:

 <https://www.youtube.com/watch?v=JWgPwDCtjQ>

*Ffalala have lots of other great songs for little ones on their YouTube channel.
Why not subscribe today?*

Sgwrs

Rhiant: Iwan, paid â chwarae efo hwnna.

Iwan: Pam?

Rhiant: Mae o'n beryglus.

Iwan: lawn.

Rhiant: Iwan, paid â bwyta hwnna.

Iwan: Pam?

Rhiant: Mae o'n ych a fi... ac Iwan?

Iwan: Ia?

Rhiant: Paid ag agor y drws.

Iwan: Dw i isio mynd allan.

Rhiant: Na, Iwan. Mae hi'n rhy oer... o, Iwan?

Iwan: Ia?

Rhiant: Paid â gwneud sŵn.

Iwan: Pam?

Rhiant: Mae'r babi'n cysgu... Iwan?

Iwan: Be rŵan?

Rhiant: Wyt ti isio bisged?

Iwan: Oes, plîs.

Rhiant: Tyrd yma, cariad. Rwy'ti'n hogyn da.

Ymarfer

Efo partner, *take turns to ask the questions and respond.*

After some practice, try to answer without reading the responses.

Ga i ddiod?

lawn, dos i'r gegin.

Ga i gwtsh?

Wrth gwrs, tyrd yma.

Ga i wyllo'r teledu?

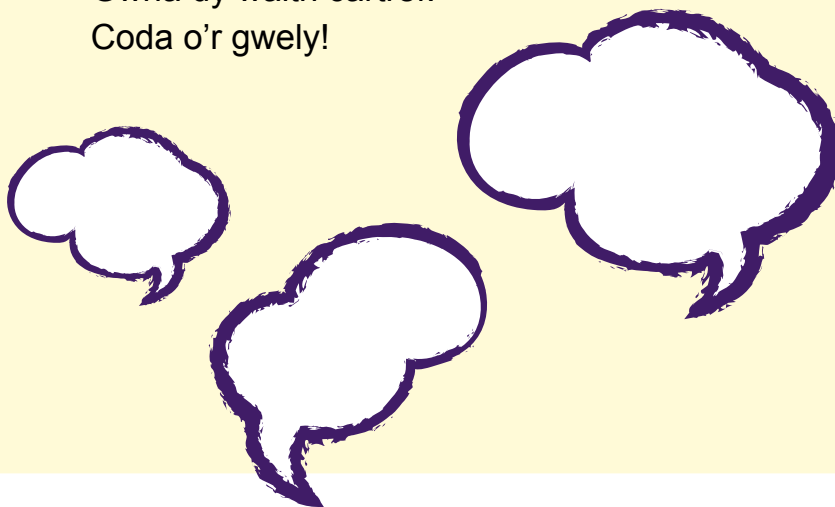
lawn, dos i'r lolfa.

Ga i bres poced?

Gwna dy waith cartref!

Ga i frecwast?

Coda o'r gwely!

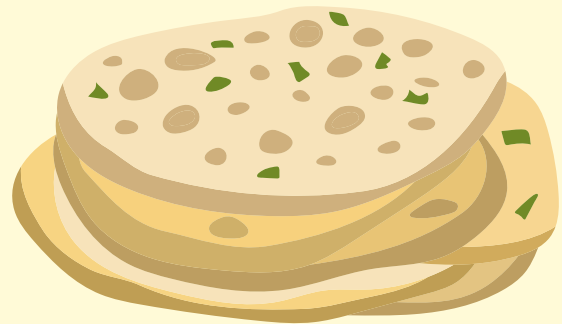

Rysáit

Bara fflat ffantastig Lisa Fearn

Dyma rysáit syml i chi a'r plant.

- 3 cwpanaid o flawd
- 2 llond llwy fwrdd o olew olewydd
- 300ml-400ml o ddŵr
- 1 llond llwy de o halen
- 1 llond llwy de o furum sych
- Cymysgwch y blawd, y burum a'r halen mewn powlen fawr. Ychwanegwch ddigon o ddŵr i wneud toes meddal iawn. Tylinwch y toes am tua 5 munud. Wedyn, rhowch y toes mewn powlen. Rhowch liain sychu llestri dros y bowlen.
- Rhowch y toes mewn lle cynnes i godi am hyd at awr. Wedyn, gwnewch siapiau bach fflat efo'r toes. Ffriwch nhw mewn padell ffrio am tua 4 munud bob ochr.

Mae'r rysáit yma yn y llyfr coginio Cymraeg a Saesneg *Dathlu / Celebrate* gan Lisa Fearn (Gwasg Gomer 2018).

© Diolch Gwasg Gomer for permission to use and adapt this recipe.

Yn y gwaith

Geirfa

gwisg ysgol – *school uniform*

pêl-fasged – *basketball*

sgarff(iau) – *scarf (scarves)*

gwobrwyo – *to award, to give a prize.*

achos da – *good cause*

Plant Mewn Angen – *Children in Need*

crys – *shirt*

crys chwys – *sweatshirt*

crys polo – *polo shirt*

trowsus(au) – *trousers*

Syniad da!

Siart Gwobrwyo Cymraeg

Many parents use some kind of reward system for good behaviour with their children. Now that you know a lot of Cymraeg, dach chi'n medru gwneud siart gwobrwyo (*reward chart*) Cymraeg. Dyma syniadau i chi:

	Tacluso fy ystafell wely	Bwyta bwyd newydd	Gwneud fy ngwaith cartref	Helpu yn y tŷ	Gwisgo heb help
Dydd Llun					
Dydd Mawrth					
Dydd Mercher					
Dydd Iau					
Dydd Gwener					
Dydd Sadwrn					
Dydd Sul					

Cân: Pawb i Wisgo (Everyone Wear)

*This song is sung to the tune of **Here We Go Round The Mulberry Bush***

Pawb i wisgo cot a het,
Cot a het, cot a het;
Pawb i wisgo cot a het,
Mae hi'n oer!

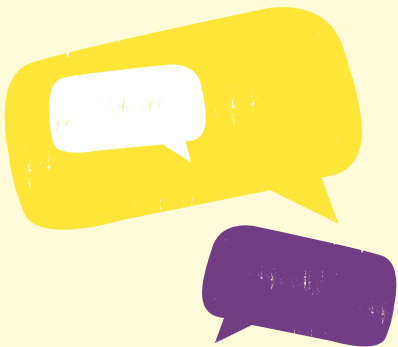
Pawb i wisgo sbectol haul,
Sbectol haul, sbectol haul;
Pawb i wisgo sbectol haul,
Mae hi'n heulog!

Pawb i wisgo sgidiau glaw,
Sgidiau glaw, sgidiau glaw;
Pawb i wisgo sgidiau glaw,
Mae hi'n wlyb!

Pawb i wisgo cot a sgarff,
Cot a sgarff, cot a sgarff;
Pawb i wisgo cot a sgarff,
Mae hi'n wyntog!

Ymarfer

Efo partner

Gwisga dy drowsus.
Gwisga dy grys.
Gwisga dy got.
Gwisga dy fenig.
Gwisga dy fag.

Dw i'n gwisgo fy nhrowsus.
Dw i'n gwisgo fy nghrys.
Dw i'n gwisgo fy nghot.
Dw i'n gwisgo fy menig.
Dw i'n gwisgo fy mag.

lawn – ffwrdd â ni!

Sgwrs – Plant Mewn Angen

Plentyn: Dad, mae diwrnod Plant Mewn Angen fory. Ga i bres?

Tad: Cei, cariad. Faint wyt ti isio?

Plentyn: Wel, dan ni ddim yn gwisgo gwisg ysgol fory felly dan ni'n talu punt i'r athrawon.

Tad: lawn.

Plentyn: Hefyd, mi fydd 'na gacennau a bisgedi Pudsey ar werth. Felly, ga i

bum punt?

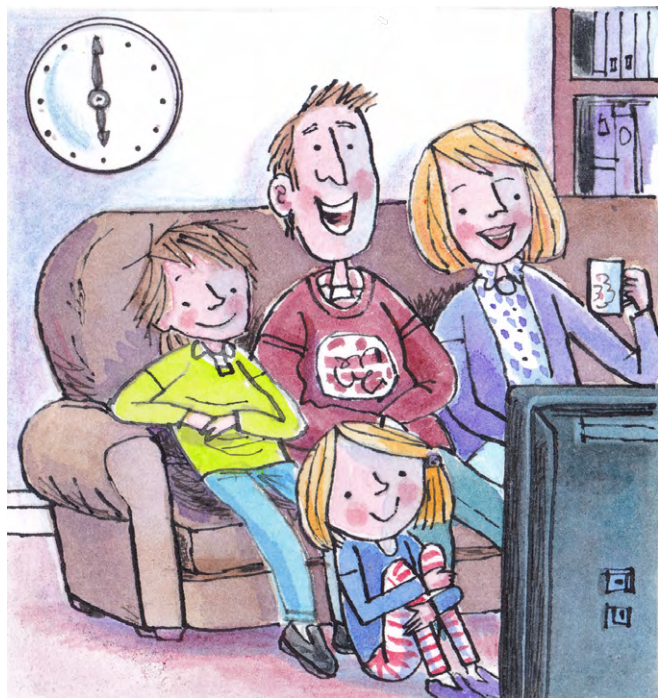
Tad: Cei siŵr. Mae'n achos da. Ond...

Plentyn: Ond be?

Tad: Ond, dw i'n mynd i roi deg punt i ti achos dw i isio cacennau a bisgedi hefyd!

Plentyn: Grêt! Diolch, Dad.

Dydd Sadwrn Aled

Look at the pictures above and answer the questions in words.

Faint o'r gloch mae Aled yn deffro?

Faint o'r gloch mae Aled yn chwarae pêl-fasged?

Faint o'r gloch mae Aled yn bwyta cinio?

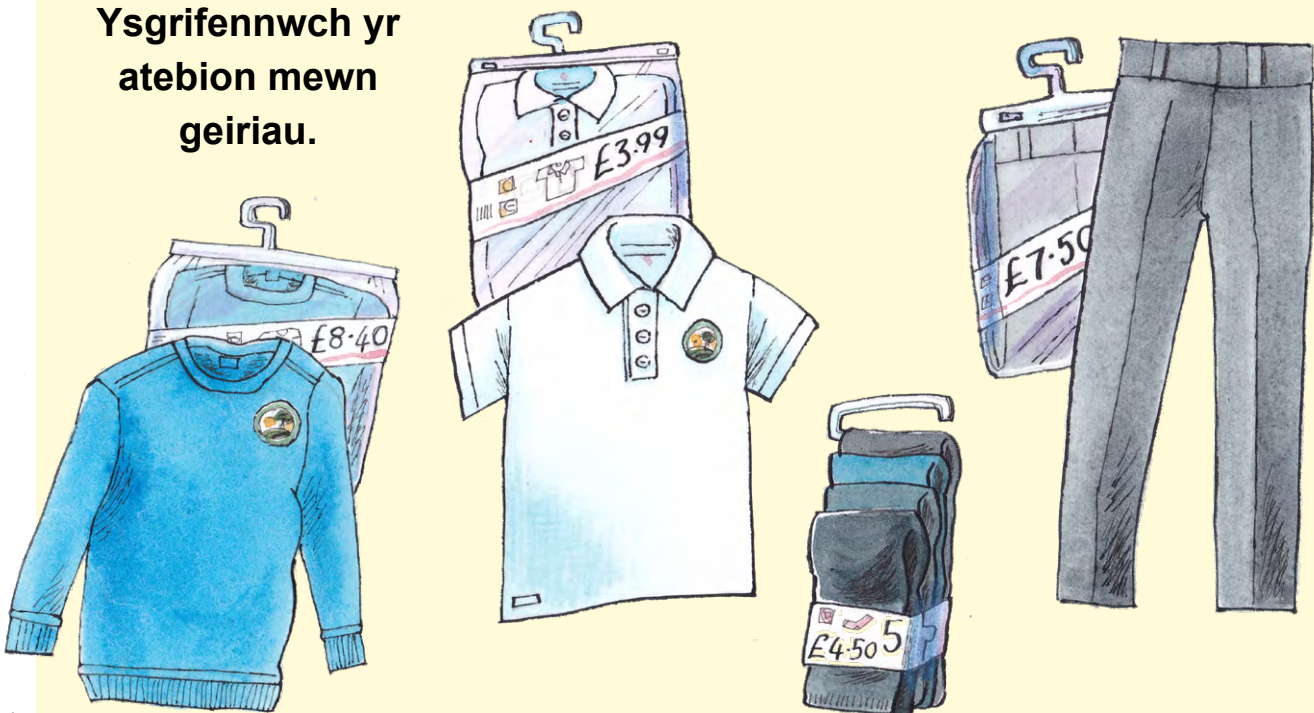
Faint o'r gloch mae Aled yn gwyllo ffilm?

Siaradwch efo'ch partner

- Faint ydy oed dy blentyn di / dy blant di?
- Lle mae'r plant yn mynd i'r ysgol?
- Pwy sy'n dysgu'r plant?
- Sgynnoch chi anifail anwes?
- Lle fyddwch chi'n mynd am dro dros y penwythnos?
- Pwy sy'n coginio yn eich tŷ chi?
- Ydy'r plant yn cysgu'n dda?
- Faint o'r gloch wnest ti godi bore 'ma?
- Sut oedd y tywydd ddoe?
- Be fyddi di'n wneud heno?
- Dach chi'n hoffi chwarae gemau bwrdd?
- Be mae'r plant yn hoffi ar y teledu?

Prynu gwisg ysgol

Ysgrifennwch yr atebion mewn geiriau.

Faint ydy'r trowsus?

Faint ydy'r crys chwys?

Faint ydy'r sanau?

Faint ydy'r crys polo?

Faint ydy'r wisg ysgol i gyd?

Rhaid i mi Geirfa

Ilofnodi – to sign

canu'r gloch – to ring the bell

erbyn – by

Syniad da!

Apiau Selog

Selog (which translates as 'cute' in north Wales) is a little dragon created by Menter Iaith Môn to help families use Cymraeg yn y cartref. Selog apps are a great way to practise your Cymraeg efo'r plant and support your child's learning. Mae 'na bump ap Selog ar gael:

Hoff Ganeuon Selog (favourite songs):

<https://apps.apple.com/us/app/hoff-ganeuon-selog/id1255630346>

Canu Selog:

<https://apps.apple.com/us/app/canu-selog-2/id1481461214>

ioga

<https://apps.apple.com/us/app/ioga-selog/id1481194902>

Darllen

<https://apps.apple.com/us/app/hoff-lyfrau-selog/id1255894814>

Ymarfer corff

<https://apps.apple.com/gb/app/symud-selog/id1489737940>

Cân: Dau Gi Bach

*This is one of the most popular Welsh nursery rhymes.
Its simple tune and lyrics are very easy to learn.*

Dau gi bach yn mynd i'r coed
Esgid newydd am bob troed
Dau gi bach yn dŵad adre
Wedi colli un o'u sgidiau
Dau gi bach

*Two little dogs go to the woods
With new shoes on each foot
Two little dogs come home
With one shoe missing
Two little dogs*

▶ Gwylwch fersiwn Caru Canu yma: <https://www.youtube.com/watch?v=WVx7d8MKQc4>

▶ Dysgwch Dau Gi Bach efo Matt Johnson yma: <https://www.youtube.com/watch?v=oHaQ5XYZvGs>

Sgwrs - Yn y tŷ

Plentyn: Ga i chwarae Minecraft efo Lleucu heno?

Rhiant: Sgen ti waith cartref?

Plentyn: Ym... oes...mae gen i dipyn bach.

Rhiant: Wel, rhaid i ti wneud dy waith cartref cyn chwarae Minecraft.

Plentyn: lawn.

Rhiant: Hefyd, rhaid i ti ymarfer y gitâr.

Plentyn: Oes rhaid i mi?

Rhiant: Oes, wrth gwrs. Wyt ti'n

cofio? Mae gen ti wers yn yr ysgol yfory. Rhaid i ti ymarfer neu fydd Mr Price ddim yn hapus!

Plentyn: lawn.

Rhiant: Wel?

Plentyn: Wel be?

Rhiant: Paid ag eistedd fan hyn.

Dos i wneud dy waith cartref ac ymarfer y gitâr neu fydd dim amser i chwarae Minecraft!

Plentyn: lawn, iawn, dw i'n mynd.

Be mae'n rhaid i'ch teulu chi wneud penwythnos yma?

Siaradwch efo'ch partner yn defnyddio...

rhaid i mi / rhaid i ni / rhaid i Sam / rhaid iddo fo / rhaid iddi hi / rhaid iddyn nhw.

Oes rhaid i chi wneud rhai o'r pethau yma?

- Mynd â'r plant i barti.
- Helpu'r plant i wneud gwaith cartref.
- Mynd i weld teulu.
- Mynd â'r plant i wneud chwaraeon.
- Tacluso.
- Llnau'r tŷ.
- Golchi dillad.
- Newid y gwelyau.
- Golchi'r car.
- Mynd i'r llyfrgell.
- Gwneud cinio dydd Sul.

Sgwrs – Yn yr ysgol

Derbynnnydd: Bore da, Ysgol Bryn Castell.

Rhiant: Bore da. Marian Jones, mam Anwen Jones o'r dosbarth Meithrin yma. Rhaid i mi gasglu Anwen yn gynnar heddiw. Mae gynni hi apwyntiad deintydd.

Derbynnnydd: lawn, dim problem. Faint o'r gloch?

Rhiant: Mae'r apwyntiad am dri o'r gloch felly mi fydda i'n dŵad i'r ysgol erbyn hanner awr wedi dau.

Derbynnnydd: lawn. Dach chi'n gwybod be i wneud? Dach chi wedi casglu Anwen yn gynnar o'r blaen?

Rhiant: Naddo.

Derbynnnydd: Wel, rhaid i chi

ganu'r gloch. Wedyn rhaid i chi ddŵad i'r swyddfa a llofnodi'r llyfr.

Rhiant: lawn, dw i'n dallt. Diolch.

Derbynnnydd: Mi wela i chi wedyn.

Rhiant: Hwyl!

Edrychwch ar y lluniau. Be mae'n rhaid i'r plant wneud?

*Answer in full sentences, using the correct form of 'i' (iddo fo/ iddi hi etc).
The first one has been done for you.*

Rhaid iddo fo wisgo cot law.

Rhaid

Rhaid

Rhaid

Cyn ac ar ôl

Geirfa

ras(ys) – race(s)

crafu – to scrape, to scratch

chwydu – to vomit

edrych ar ôl – to look after

gwerth y byd – priceless, worth their weight in gold

wedi blino'n lân – very tired, totally shattered

bygi(s) – buggy(buggies)

bywyd(au) – life (lives)

cilometr(au) – kilometre(s)

Syniad da!

Chwarae gemau yn Gymraeg

If you're stuck in the car with the children or trying to pass the time without toys or gadgets, it's good to have a repertoire of games to keep everyone entertained.

Be am chwarae yn Gymraeg? Dyma syniadau:

- **Dw i'n gweld efo fy llygad bach i... rhywbeth yn dechrau efo ...**
I spy with my little eye... something beginning with ...

- **Cuddio *Hide and seek***

"Dw i'n cyfri i ddau ddeg."

"I'm counting to twenty."

"Barod neu beidio, dyma fi'n dŵad!"

"Ready or not, here I come!"

Lle wyt ti?

Lle dach chi?

"Dyma fi!"

- **Be dw i?**

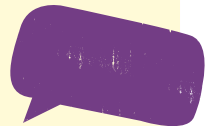
Take turns with your child to describe an animal yn Gymraeg, er enghraifft:

"Dw i'n byw ar y fferm. Dw i'n dweud "mŵ". "Buwch wyt ti?" "Ia!"

Soon you'll be able to describe famous people and ask more complicated questions yn Gymraeg.

- *With older children, you can try to make a chain of words yn Gymraeg (or a mix of Welsh and English until you have a broader vocabulary). You must think of a word beginning with the final letter of the last word, er enghraifft:*

bwyd → deinosor → rysâit → tatws → selsig → glaw → wal → lolfa → adeiladwr

Cân: Brest Pen Coed

This is a great song to pass the time on a long car journey. After the first time, you have to miss out some words, as shown below. Don't forget the arm movements!

Awn am dro i Frest Pen Coed,
 Awn am dro i Frest Pen Coed,
 Dyna'r lle difyrraf y bûm i ynddo erioed,
 Awn am dro i Frest Pen Coed
 Awn am dro i _____ Pen Coed,
 awn am dro i _____ Pen Coed,
 Dyna'r lle difyrraf y bûm i ynddo erioed,
 Awn am dro i _____ Pen Coed

Let's go for a walk to Brest Pen Coed

It's the most pleasant place I've ever been

Awn am dro i _____ Coed,
 awn am dro i _____ Coed,
 Dyna'r lle difyrraf y bûm i ynddo erioed,
 Awn am dro i _____ Coed

Awn am dro i _____,
 awn am dro i _____,
 Dyna'r lle difyrraf y bûm i ynddo erioed,
 Awn am dro i _____

Awn am dro...

1. i Frest

2. pen

3. coed

4. Dyna'r lle difyrraf y bûm i ynddo erioed

<https://www.youtube.com/watch?v=DMobjj23eKw>

This song can be found on the classic children's album, Cwm-Rhyd-y-Rhosyn. Visit <https://sainwales.com/> for more information.

Sgwrs - yn y gwaith

Rheolwr: O'r diwedd! Rwyd ti'n hwyr iawn!

Lyn: Sori! Dw i wedi cael amser ofnadwy bore 'ma.

Rheolwr: Be wnaeth ddigwydd?

Lyn: Wel, roedd Noa yn sâl bore 'ma. Mi wnaeth o chwydu yn y gwely. Felly, cyn gwneud unrhyw beth arall roedd rhaid iddo fo gael bath.

Rheolwr: O.

Lyn: Wedyn, ar ôl iddo fo gael bath roedd rhaid i mi olchi'r pyjamas a'r dillad gwely.

Rheolwr: Dw i'n dallt.

Lyn: Ar ôl golchi popeth, roedd rhaid i mi ffonio fy Mam.

Rheolwr: Pam?

Lyn: Achos doedd Noa ddim yn medru mynd i'r ysgol. Felly, roedd rhaid i Mam ddwâd i'r tŷ i edrych ar ôl Noa.

Rheolwr: Dw i'n gweld.

Lyn: Cyn i Mam gyrraedd roedd rhaid i mi wneud brecwast i Lois. Ar ôl iddi hi gael brecwast, roedd rhaid i mi helpu Lois i wisgo. Ar ôl i Mam gyrraedd, es i â Lois i'r car... ond roedd rhew dros y ffenestri i gyd! Felly, roedd rhaid i mi gychwyn y car a chrafu'r ffenestri. Wedyn, cyn dâd i'r gwaith, roedd rhaid i mi fynd â Lois i'r ysgol. Roedd y traffig yn ofnadwy...

Rheolwr: Lyn, rwyd ti yma rwan. Does 'na ddim ots. Wyt ti isio coffi?

Lyn: Oes, plis. Coffi cryf efo llefrith a dau siwgr.

Rheolwr: Ar y ffordd...

Be oedd rhaid i Lyn wneud cyn iddi hi gyrraedd y gwaith?

Efo'ch partner, ysgrifennwch dri pheth roedd rhaid iddi hi wneud.

1.

2.

3.

Ond dyn ydy Lyn. Ysgrifennwch dri pheth arall roedd rhaid iddo fo wneud.

1.

2.

3.

Sgwrs

Jo: Cyn i mi gael y plant, ro'n i'n rhedeg marathons.

Mal: Oeddet ti?

Jo: O'n. Ro'n i'n ffit iawn. Mae'n anodd nawr. Does 'na ddim amser i redeg yn bell. Ond dw i wedi dechrau rhedeg tipyn bach – efo'r bygi! Dw i isio gwneud ras deg cilomedr ar ôl y Nadolig.

Mal: Da iawn ti. Mae 'na lawer o bethau wedi newid i mi hefyd. Cyn i ni gael y plant, ro'n i a fy mhartner

yn mynd allan bob penwythnos. Ond rŵan, dw i'n syrthio i gysgu ar y sofffa cyn naw o'r gloch ar nos Wener! Dw i wedi blino'n lân!

Jo: Dw i wedi blino drwy'r amser hefyd. Cyn i mi gael y plant, ro'n i'n darllen llawer o lyfrau ond rŵan dw i'n darllen Facebook ac yn edrych ar Peppa ar y teledu efo'r plant.

Mal: Mae bywyd wedi newid – ond dw i'n hapus iawn.

Jo: A fi. Mae'r plant werth y byd.

Newidiwch y geiriau sy wedi'u tanlinellu./Change the words which have been underlined.

Siaradwch

Efo'ch partner, siaradwch am:

- eich bywyd **cyn i chi** gael plant, ac **ar ôl i chi** gael plant
- be mae eich plentyn/plant yn wneud yn y bore cyn iddo fo/iddi hi/iddyn nhw

fynd i'r ysgol

- be mae eich plentyn/plant yn wneud ar ôl iddo fo/iddi hi/iddyn nhw ddŵad adre o'r ysgol

Mae 'na fwyd yn y caffi

Geirfa

blanced(i) – blanket(s)

cyllell (cyllyll) – knife (knives)

fforc (ffyrc) – fork(s)

soser(i) – saucer(s)

cadair uchel (cadeiriau uchel)
– high chair(s)

dillad sbâr – spare clothes

gosod y bwrdd – to set the table

bathodyn(nau) – badge(s)

bib(iau) – bib(s)

oedolyn (oedolion) – adult(s)

plât (platiau) – plate(s)

tebot(au) – teapot(s)

weips – wipes

Syniad da!

Siarad Cymraeg yn y caffi

For many parents with young children, mynd i'r caffi is a regular occurrence. It's a chance to recharge the batteries, socialise with other parents and give your little ones a treat. But it could also be a chance for you to practise your Welsh. The next time you're in a cafe, keep an eye out for the Bathodyn Iaith Gwaith (Work Language Badge) worn by Welsh speakers or learners. You might be surprised – there are Welsh-speaking waiters and waitresses all over Wales! Many Mentrau Iaith also run their own cafes, with Welsh-speaking staff and bilingual menus. Ewch amdani!

Cân: Rhowch y lliain ar y bwrdd

This song is sung to the tune of Polly Put the Kettle On

Rhowch y lliain ar y bwrdd X4
I ni gael te.

*Put the [table]cloth on the table,
For us to have tea.*

In the next verses, use the same pattern with the following items:

Rhowch y tebot ar y bwrdd...

Put the teapot on the table

Rhowch y cwpan ar y bwrdd...

Put the cup on the table

Rhowch y soser ar y bwrdd...

Put the saucer on the table

Rhowch y plât ar y bwrdd...

Put the plate on the table

Rhowch y fforc ar y bwrdd...

Put the fork on the table

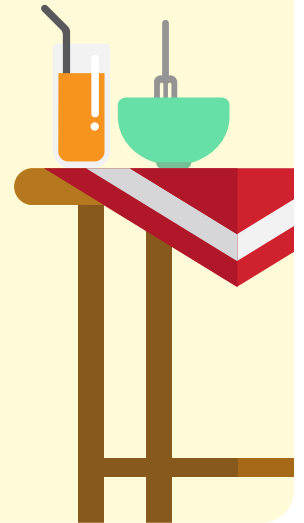
Rhowch y gyllell ar y bwrdd...

Put the knife on the table

Rhowch y llwy ar y bwrdd...

Put the spoon on the table

Why not have a te prynhawn with your child yn Gymraeg?

Sgwrs - Yn y caffi

A: Prynhawn da, croeso i Gaffi'r Goedwig.

B: Ga i fwrdd i ddau, plîs? Un oedolyn ac un plentyn bach.

A: Wrth gwrs. Dewch i eistedd fan hyn, yn ymyl y ffenstr.

B: Diolch. Sgynnoch chi gadair uchel?

A: Oes – dyma chi. Dach chi isio bwydlen plant?

B: Oes, os gwelwch yn dda. Diolch.

A: Mae 'na bethau lliwio i'r un bach fan hyn hefyd.

B: Diolch, mae o'n hoffi lliwio.

A: Dach chi isio archebu diod rŵan?

B: Iawn. Latte i mi, os gwelwch yn dda.

A: ...Ac i'r hogyn bach?

B: Dim diolch. Mae o'n iawn. Mae gynno fo gwpan.

A: Iawn. Mi fydda i'n ôl

cyn bo hir.

B: Diolch... un peth arall... lle mae'r tŷ bach?

A: Lawr fanna, wedyn trowch i'r chwith.

B: Diolch. Oes 'na le newid clwt yno?

A: Oes.

B: Gwych, diolch yn fawr.

Ymarfer

Efo'ch partner, *follow the examples shown and take turns to answer the questions in full sentences.*

Oes 'na fwydlen plant yma?
Oes, mae 'na fwydlen plant yma.

Ydy'r caffi'n brysur?
Nac ydy, dydy'r caffi ddim yn brysur.

Oes 'na gadair uchel yma?
Nac oes, does 'na ddim cadair uchel yma.

Ydy'r caffi'n swllyd?

Ydy'r bwyd yn ddrud?

Oes 'na ddigon o le i'r bygi yma?

Ydy'r coffi'n dda?

Oes 'na WIFI yma?

Oes 'na fwrdd gwag yma?

Ydy'r caffi ar agor?
Ydy, mae'r caffi ar agor.

Sgwrs – Amser te yn y tŷ

Rhiant: Be wyt ti'n wneud, Sara?

Sara: Dw i'n gosod y bwrdd. Plât i ti, plât i mi, plât i Tedi. Mae'n amser te. Tyrdd at y bwrdd. Lle wyt ti isio eistedd?

Rhiant: Fan hyn, plîs.

Sara: lawn, eistedda fan hyn.

Rhiant: Be dan ni'n mynd i fwyta, Sara?

Sara: Cacenn siocled, creision a brechdanau.

Rhiant: Oes 'na rywbeth i yfed?

Sara: Oes. Mae 'na de yn y tebot a llefrith yn y jwg. Wyt ti'n cymryd siwgr?

Rhiant: Ydw, un siwgr.

Sara: Wel, mae 'na ddigon o siwgr yn y bowlen. Mae Tedi'n cymryd chwe siwgr mewn te.

Rhiant: Ydy o wir? Wel, wel. Mi fydd rhaid i Tedi frwsio ei ddannedd ar ôl te!

Sara: Bydd.

Gofynnwch y cwestiynau yma i o leia (at least) 5 person yn y dosbarth

Be wyt ti'n wneud yfory/nos yfory/dydd Sul?

Wyt ti'n cymryd siwgr?

**Be sy yn y bag?
Labelwch y llun efo'ch partner.**

cwpan

cewynnau

mat newid

weips

dillad sbâr

bib

cylllell

bocs bwyd

llwy

fforc

blanced

tegan

Wedyn, efo'ch partner, deudwch be sy yn y bag, e.e. Mae 'na gwpan yn y bag.

Ei/Ein/Eu

Geirfa

berfa (berfâu) – wheelbarrow(s)

gwenynen (gwenyn) – bee(s)

lawnt(iau) – lawn(s)

malwen (malwod) – snail(s)

rhaw(iau) – spade(s)

dyfrio – to water

gwahanu – to separate

plannu – to plant

pwll padlo – paddling pool

can dŵr (caniau dŵr) – watering can(s)

pry cop (pryfed cop) – spider(s)

dant y llew – dandelion(s)

hedyn (hadau) – seed(s)

llygad y dydd (llygaid y dydd) – daisy (daisies)

mwydyn (mwydod) – worm(s)

pili-pala (pili-palod) – butterfly (butterflies)

planhigyn (planhigion) – plant(s)

pot(iau) – pot(s)

pridd – soil, earth

rhosyn (rhosod) – rose(s)

trampolîn (trampolinau) – trampoline(s)

sbeislyd – spicy

Syniad da! – Ein gardd

Young children love spending time yn yr ardd, exploring their surroundings and discovering new plants and creatures. Even the most mundane garden worm can fascinate a young child for hours! As we all know, spending time outdoors is great for the physical and mental wellbeing of adults too.

*Y tro nesaf dach chi yn yr ardd, be am siarad Cymraeg?
This unit contains useful vocabulary and phrases to help you.*

Cân: Sylwi a Thawelu'r Meddwl

Observing and Silencing the Mind Cyw

Since the Covid-19 pandemic, concerns have been raised about the mental wellbeing of children in an ever-changing world. This lovely song by **Cyw** talks about simple techniques to help children deal with stress and anxiety.

<https://www.youtube.com/watch?v=2LDmK2JAA9I>

Mae pethau bach yn helpu, dw i'n addo i ti nawr,
Little things help, I promise you now,
 Sylwi ar dy anadl a rhoi traed yn sownd i'r llawr
Notice your breath and plant your feet on the ground,
 Anadlu'n ddwfn i mewn am dri
Breathe in deeply for three,
 Ac allan eto, da iawn ti!
And out again, well done you!

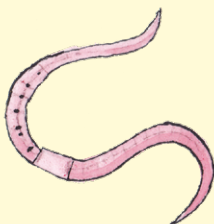

There is also an animation series on Cyw called **Shwshaswyn** to help children develop mindfulness techniques
<https://cyw.cymru/en/y-marferion-shwshaswyn/>

Yn yr ardd

Use the Geirfa section of Uned 26 to help you label y lluniau.

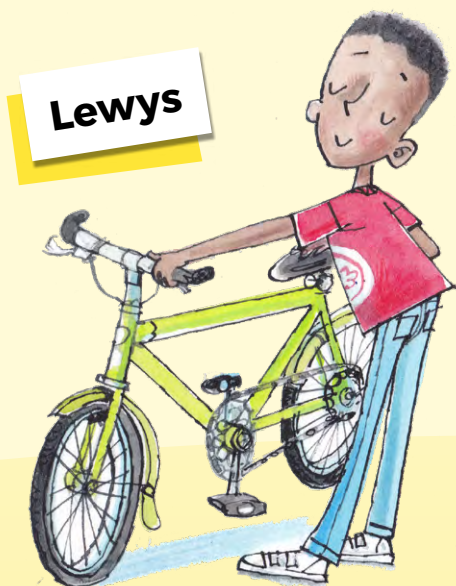

Sgwrs - Yn yr ardd

Plentyn: Be dan ni'n wneud yn gyntaf?
Rhiant: Rhaid i ni ddyfrio'r planhigion. Wyt ti'n medru helpu?
Plentyn: Iawn.
Rhiant: Dyma ti. Mae 'na ddŵr yn y can dŵr. Da iawn.
Plentyn: Be nesa?
Rhiant: Dan ni'n mynd i blannu hadau mewn potiau. Mae gynnon ni hadau tomatos a hadau pys.

Plentyn: Ga i roi'r hadau yn y pot?
Rhiant: Wrth gwrs. Dan ni'n rhoi pridd yn gyntaf. Wedyn yr hadau, wedyn pridd eto.
Plentyn: A dŵr?
Rhiant: Ia. Rhaid i ni ddyfrio'r hadau.
Plentyn: Dyna ni. Wedi gorffen.
Rhiant: Da iawn. Rwy'ti wedi gweithio'n galed.
Plentyn: Ydw. Ga i fisged, plîs?
Rhiant: Wrth gwrs.

Efo'ch partner, fill in the gaps in the descriptions below using the correct mutations after ei. Then, try to describe the illustrations without reading the text.

- Mae ei wallt o'n ddu
- Mae ei grysg T o'n goch

- Mae ei feic o'n wyrdd

- Mae ei gwallt hi'n frown
- Mae ei throwsus hi'n wyrdd

- Mae ei hesgidiau hi'n ddu

Efo'ch partner, *describe this illustration yn Gymraeg, using words from Geirfa Uned 26. Wedyn, talk about eich gardd chi.*

- Oes 'na flodau yn eich gardd chi?
- Dach chi'n hoffi garddio?
- Dach chi'n tyfu llysiau?
- Be mae'r plant yn hoffi wneud yn yr ardd?

Sgwrs – Picnic y Cylch Meithrin

A: Mae dy ferch di'n bwyta'n dda!

B: Ydy, mae Nel yn bwyta popeth!
Ei hoff fwyd hi ydy brocoli!

A: Waw! Mae Carys, fy merch i, yn ffyslyd. Dydy hi ddim yn hoffi ffrwythau a llysiau.

B: Dw i'n siŵr bydd hi'n bwyta'n well pan fydd hi'n ferch fawr.

A: Dw i ddim yn gwybod... mae ei thad hi'n ffyslyd hefyd. Mae o'n hoffi bwyd

plaen iawn. Dw i'n hoffi bwyd sbeislyd.

B: Mae amser bwyd yn anodd yn eich tŷ chi, felly!

A: Wel, dim rŵan. Dan ni wedi gwahanu felly dw i'n medru bwyta unrhyw beth dw i isio. Dw i'n bwyta cyrri bron bob nos! Ond, rhaid i mi wneud bwyd gwahanol i Carys hefyd. Gobeithio bydd hi'n hoffi cyrri cyn bo hir!

Siaradwch efo'ch partner

- Be ydy eich hoff fwyd chi?
- Be ydy hoff fwyd eich plentyn/plant chi?
- Ydy'ch plentyn/plant chi'n hoffi trio bwyd gwahanol?
- Dach chi i gyd yn bwyta yr un peth adre?

Pobol y Cwm

Geirfa

gêm fwrdd (gemau bwrdd)
– board game(s)

meddygfa (meddygfeydd) – (doctor's)
surgery (surgeries)

mins-pei(s) – mince pie(s)

dyddiad geni – date of birth

ffrindiau mawr – great friends

cynllun(iau) – plan(s)

twba lwcus – lucky dip

Syniad da!

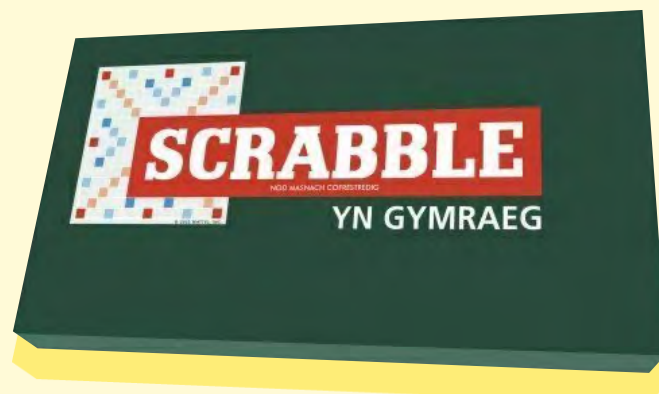
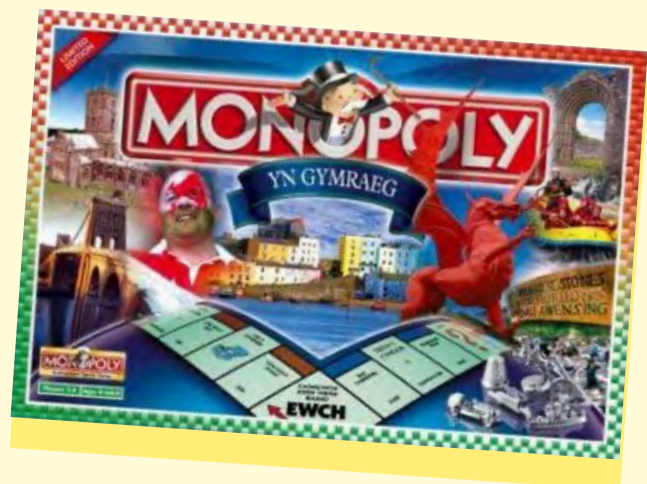
– Gemau bwrdd Cymraeg

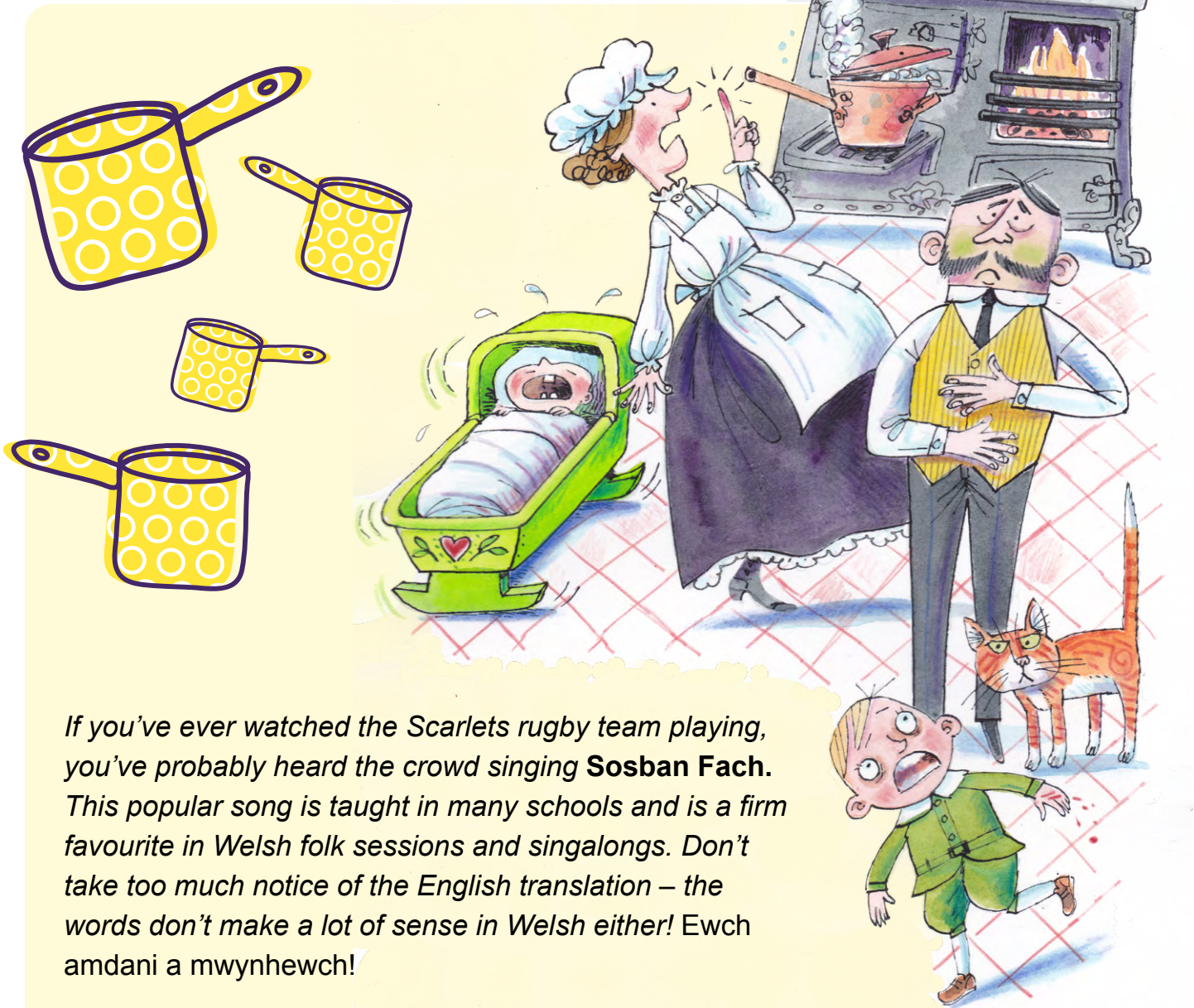
Even in this age of apps, computer games and youtube, sometimes nothing beats a good old fashioned board game or a game of cards for some family fun. But why not practise your Cymraeg at the same time? Dach chi'n medru chwarae gemau cardiau fel Uno yn hawdd pan dach chi'n gwybod y lliwiau a'r rhifau yn Gymraeg. Mae 'na setiau Snap a jig-sos Cymraeg ar gael, a hefyd gemau bwrdd fel Monopoly, Lotto, Junior Scrabble a Scrabble Cymraeg.

Edrychwch yn eich Siop Gymraeg leol, neu ewch i:

http://www.gwales.com/search_advanced/?lang=EN&tsid=10

Cân: Sosban Fach

*If you've ever watched the Scarlets rugby team playing, you've probably heard the crowd singing **Sosban Fach**. This popular song is taught in many schools and is a firm favourite in Welsh folk sessions and singalongs. Don't take too much notice of the English translation – the words don't make a lot of sense in Welsh either! Ewch amdani a mwynhewch!*

Mae bys Meri-Ann wedi brifo,
A Dafydd y gwas ddim yn iach.
Mae'r baban yn y crud yn crio,
A'r gath wedi sgramo Joni bach.

*Mary-Ann has hurt her finger,
And Dafydd the servant is unwell.
The baby in the cradle is crying,
And the cat has scratched little Johnny.*

Sosban fach yn berwi ar y tân,
Sosban fawr yn berwi ar y llawr,
A'r gath wedi sgramo Joni bach.

*Little saucepan boiling on the fire,
Big saucepan boiling on the floor,
And the cat has scratched little Johnny.*

Watch this video of visitors at the Eisteddfod singing Sosban Fach. You might recognise a few famous faces!

[Sosban Fach - YouTube](#)

Pwy ydy hi? Pwy ydy o?

Darllenwch y disgrifiadau (*descriptions*) and match the babies with their pictures.

Lili

Elis

Siwan

Siôn

Haf

1. Coch ydy lliw ei gwallt hi. Porffor ydy lliw ei het haul hi. Pinc ydy lliw ei gwisg nofio hi. Coch ydy lliw ei lolipop hi. _____ ydy hi.
2. Brown ydy lliw ei gwallt hi. Coch ydy lliw ei het haul hi. Glas ydy lliw ei gwisg nofio hi. Melyn ydy lliw ei lolipop hi. _____ ydy hi.
3. Du ydy lliw ei wallt o. Gwyn ydy lliw ei het o. Melyn ydy lliw ei wisg nofio o. Porffor ydy lliw ei lolipop o. _____ ydy o.
4. Melyn ydy lliw ei gwallt hi. Glas ydy lliw ei het haul hi. Porffor ydy lliw ei gwisg nofio hi. Oren ydy lliw ei lolipop hi. _____ ydy hi.
5. Brown ydy lliw ei wallt o. Gwyrdd ydy lliw ei het haul o. Coch ydy lliw ei wisg nofio o. Oren ydy lliw ei lolipop o. _____ ydy o.

Rŵan, edrychwch ar y lluniau a disgrifiwch y plant, heb edrych ar y brawddegau.

Sgwrs – Yn y Feddygfa

Darllenwch y sgwrs efo'ch partner. Wedyn:

- Robert ydy'r plentyn rŵan. Rhaid i chi newid y geiriau sy wedi'u tanlinellu (underlined).
- Hefyd, ysgrifennwch y dyddiad geni a'r amser mewn rhifau:

- Be ydy dyddiad geni eich plentyn / plant chi?

Derbynnnydd: Bore da, Meddygfa Bryn Castell. Ga i helpu?

Rhiant: Bore da. Dw i isio gwneud apwyntiad i fy merch i. Mae hi'n teimlo'n ofnadwy. Mae gynni hi wres, mae hi'n wan ac mae gynni hi ddolur gwddw.

Derbynnnydd: lawn, wrth gwrs. Be ydy ei henw hi?

Rhiant: Rebecca Bowen.

Derbynnnydd: A be ydy ei dyddiad

geni hi?

Rhiant: Tachwedd tri deg, dwy fil un deg saith.

Derbynnnydd: lawn. Dw i'n edrych ar y system rŵan. Mae 'na apwyntiad ar gael efo Dr James am ugain munud i ddeg. Ydy hynny'n iawn?

Rhiant: Ydy, diolch yn fawr. Mi wela i chi wedyn. Hwyl!

Derbynnnydd: Hwyl!

Sgwrs – yn ymyl yr ysgol

Meinir: Helo, tad Joseff dach chi, ia?

Robin: Ia, dyna ni. Dw i'n nabod eich wyneb chi, ond sori, dw i ddim yn cofio pwy dach chi.

Meinir: Meinir, mam Sioned dw i. Mi wnaethon ni gyfarfod yn Ffair Nadolig yr ysgol.

Robin: Wrth gwrs! Roeddech chi'n gwerthu'r mins peis.

Meinir: O'n, ac roeddech chi'n gwneud y twba lwcus. Be ydy'ch enw chi?

Robin: Robin ydy fy enw i.

Meinir: A, ia. Wel, mae Sioned yn

siarad am Joseff drwy'r amser!

Robin: Maen nhw'n ffrindiau mawr. Mae Joseff yn hoff iawn o Sioned.

Meinir: Rhaid iddo fo ddwâd i chwarae efo Sioned. Be am y penwythnos yma?

Robin: Sgynnon ni ddim cynlluniau.

Meinir: lawn, be ydy'ch rhif ffôn chi?

Robin: Dim saith pedwar saith pump, naw tri tri naw tri dim.

Meinir: Diolch. Mi fydda i'n ffonio ar ôl cyrraedd adre.

Robin: Mi fydd Joseff yn hapus iawn.

Adolygu ac edrych ymlaen

Geirfa

Cymdeithas Rieni ac Athrawon – PTA

malws melys – marshmallows

rheolwraig (rheolwragedd)
– *managress(es)*

sach gysgu (sachau cysgu)
– *sleeping bag(s)*

syrpréis (syrpreisys) – surprise(s)

taleb(au) – voucher(s)

gwersylla – to camp

sblasio – to splash

Am dywydd! – What awful weather!

I mewn â ti – In you go

wastad – always

**yn wên o glust i glust – beaming,
smiling broadly**

can dŵr (caniau dŵr) – watering can(s)

gwely gwynt (gwelyau gwynt) – airbed(s)

siocled poeth – hot chocolate

trysorydd(ion) – treasurer(s)

ysgrifennydd (ysgrifenyddion)
– *secretary (secretaries)*

Syniad da!

- daliwch ati!

Mae'r cwrs Mynediad wedi gorffen, ond daliwch ati! *You've come so far and learnt so much – don't let it go!* Felly, tan y cwrs Cymraeg nesaf:

- Cofiwch siarad Cymraeg efo'r teulu bob dydd, *even if it's just a few words.*
- *Keep in touch with your dosbarth Cymraeg to practise your Cymraeg. Perhaps you could meet up occasionally or chat on-line.*
- Gwylwch S4C a gwrandewch ar Radio Cymru.
- Defnyddiwch apiau Cymraeg efo'r plant, fel yr apiau yn Uned 3 a 23.
- Edrychwch ar www.learnwymraeg.cymru. *There are lots of resources on the Dysgu Cymraeg website to help you practise your Cymraeg yn y tŷ.*

Cân: Hwyl Fawr Ffrindiau

As we draw to the end of the Cwrs Mynediad, this is a song about saying hwyl fawr! I'm sure that many of you will have heard your children singing Hwyl Fawr Ffrindiau before leaving the ysgol or Cylch Meithrin.

Dyma fideo o blant bach Casnewydd (Newport) yn canu Hwyl Fawr Ffrindiau.

Hwyl fawr ffrindiau,
Hwyl fawr ffrindiau,
Hwyl fawr ffrindiau,
Mae'n amser dweud hwyl fawr. *Goodbye friends,
Goodbye friends,
Goodbye friends,
It's time to say goodbye.*

Twdlw a bant â ni,
bant â ni, bant â ni,
Twdlw a bant â ni,
Mae'n amser dweud hwyl fawr. *Toodle-oo and off we go,
off we go, off we go, Toodle-oo and off we go,
It's time to say goodbye.*

<https://www.youtube.com/watch?v=RabiWMkGiEI>

Sgwrs: Prynu anrheg

Alun ydy Ysgrifennydd y Gymdeithas Rieni. Nia ydy'r Trysorydd. Maen nhw'n siarad ar y ffôn.

Alun: Helo Nia, Alun yma. Sut wyt ti?

Nia: Da iawn diolch. A ti?

Alun: Grêt diolch. Gwranda, mae gen i newyddion.

Nia: O?

Alun: Mae Mrs Davies y Pennaeth yn ymddeol.

Nia: Ydy hi? Mae hi'n ifanc!

Alun: Mae hi isio mwynhau efo'r wyrion a mynd i deithio.

Nia: Wel, rhaid i ni gael anrheg arbennig i Mrs Davies. Mae hi'n bennaeth ardderchog.

Alun: Ydy. Ond sgen i ddim syniad be i brynu. Be wyt ti'n feddwl?

Nia: Wel, be am brynu te prynhawn iddi hi yn y tŷ te newydd yn y pentref? Hefyd, taleb i siop ddillad neis? Mae hi'n hoffi dillad!

Alun: O ydy! Mae hi'n smart.

Nia: Rhaid i ni gael siocled hefyd, a photel o siampên.

Alun: Syniad da. Diolch Nia.

Nia: Croeso. Wel, rhaid i ni gasglu pres rwan.

Alun: Dw i'n siŵr byddwn ni'n medru casglu llawer o bres.

Mae Mr Davies yn ymddeol. Newidiwch y sgwrs. Defnyddiwch 'fo' yn lle 'hi'.

Stori – Y Trip Gwersylla Rhan 1

Roedd hi'n hanner dydd ac roedd Haf yn gyrru i'r Cylch Meithrin i gasglu lanto, ei mab hi. Roedd hi'n bwrw glaw ac roedd 'na lawer o ddŵr ar y ffordd.

“Ych a fi, mae'r tywydd yn ofnadwy!” mi feddylodd Haf. “Bechod. Dim trip gwersylla i ni! Mi fydd lanto'n siomedig iawn. Mae o'n hoffi gwersylla.”

Mi wnaeth Haf barcio'r car. Mi wnaeth hi gerdded at y gât ac mi wnaeth hi weld ei ffrind hi, Lisa. Roedd Lisa yn casglu ei merch hi, Siwan.

“Am dywydd!” meddai Lisa'n drist. “Mae hi wastad yn bwrw glaw pan mae'r gwyliau'n dechrau!”

“Dw i'n gwybod!” atebodd Haf. Yna, mi wnaeth hi wenu. Roedd hi'n medru gweld lanto yn cerdded at y gât efo Rhiannon, Rheolwraig y Cylch Meithrin. Roedd o'n wên o glust i glust.

“Helo Mami!” mi wnaeth lanto ddeud. “Wyt ti wedi pacio popeth? Ydy Tedi yn y car? Dan ni'n mynd i wersylla rŵan, Rhiannon.”

“Ydach chi?” mi wnaeth Rhiannon ofyn. “Dydy hi ddim yn braf iawn heddiw!”

Atebwch mewn brawddegau llawn.

1. Sut mae'r tywydd yn y stori?
2. Be ydy enw ffrind Haf?
3. Pwy ydy Siwan?
4. Lle mae lanto isio mynd?

Ffeindiwch y cyfieithiadau (*translations*) Cymraeg yn y stori.

There was a lot of water on the road

He loves camping

Have you packed everything?

bad news I don't care

the tent he screamed

Mi wnaeth Haf edrych ar lanto. Roedd rhaid iddi hi ddweud y newyddion drwg.

“Sori, lanto. Dan ni ddim yn medru mynd i wersylla. Edrycha ar y tywydd! Mae hi'n stormus iawn heddiw.”

“Na!” mi wnaeth lanto ddweud. “Na, na, na! Dw i isio gwersylla! Dw i isio cysgu mewn sach gysgu ac yfed siocled poeth efo malws melys yn ymyl y tân! Sgen i ddim ots am y glaw!”

“Dan ni ddim yn medru gwersylla heno, lanto bach. Mi fydd y babell yn torri yn y gwynt a'r glaw! Tyrd, cariad. Rhaid i ni fynd adre rŵan.”

Mi wnaeth Haf a lanto redeg at y car. Roedd lanto'n hoffi sbasio mewn pyllau dŵr fel arfer ond roedd o'n rhy grac heddiw. Mi wnaeth o stampio ei draed. Wedyn, mi wnaeth o gicio y car. “Dw i isio gwersylla!” mi wnaeth o sgrechian.

“I mewn â ti i'r car lanto – tyrd!” meddai Haf. Roedd pawb yn edrych ar lanto yn sgrechian. Roedd hi isio gadael yn gyflym.

Siaradwch efo'ch partner

- Dach chi'n hoffi gwersylla?
- Lle oeddech chi'n mynd ar wyliau pan oeddech chi'n blentyn?
- Lle oeddech chi'n mynd ar wyliau cyn cael plant?
- Lle dach chi'n hoffi mynd ar wyliau rŵan?

Y Trip Gwersylla Rhan 2

Yn y tŷ, roedd wyneb lanto yn goch. Roedd o wedi bod yn crio am amser hir.

“lanto?” meddai Haf. “Wyt ti’n teimlo’n well rŵan?”

“Ydw,” atebodd lanto. “Dw i ddim mor drist rŵan.”

“Da iawn,” meddai Haf. “Rŵan, be am i ti chwarae efo Lego yn y gegin? Os wyt ti’n hogyn da, ella bydd syrpreis wedyn...”

“O!” meddai lanto. “Dw i’n hoffi sypreisys.”

Mi aeth lanto i’r gegin efo bocs bach o Lego. Mi wnaeth o ddechrau adeiladu castell mawr. Roedd o’n licio Lego.

Yn y lolfa, roedd Haf yn brysur. Roedd hi’n symud y sofffa ac yn rhoi blancedi dros y cadeiriau. Roedd hi wedi rhoi dau wely gwynt ar y llawr, a dwy sach gysgu. Rŵan, roedd y lolfa’n edrych fel maes gweryslla!

“lanto!” meddai hi. “Tyrd yma cariad! Wyt ti isio’r syrpreis?”

“O, oes!” mi wnaeth o ateb.

Mi wnaeth lanto redeg i’r ystafell ac mi wnaeth o wenu.

“Waw! Cŵl!”

“Dan ni ddim yn medru gweryslla tu allan, felly rhaid i ni wersylla tu fewn!”

“Ydan ni’n cysgu fan hyn heno?”

“Ydan! Drycha, mae dy sach gysgu di fan hyn yn ymyl fy sach gysgu i. Rŵan, wyt ti isio siodled poeth?”

“Oes, plŷs! Efo malws melys?”

“Wrth gwrs!”

“Diolch, Mam. Mae hyn yn ffantastig.”

Dewiswch yr atebion cywir

Pam oedd lanto’n drist ar y dechrau?

Doedd o ddim yn hoffi Lego Roedd Haf yn brysur Roedd o isio mynd i wersylla

Be mae Haf a lanto’n mynd i wneud?

adeiladu castell gweryslla yn y lolfa chwarae yn y gegin

Rŵan, edrychwch ar y brawddegau yma. Efo’ch parther, faint o weithiau dach chi’n medru newid y geiriau sy wedi’u tanlinellu? *How many different words can you think of to replace the underlined words below?*

Roedd hi wedi rhoi dau wely gwynt ar y llawr.
Mae dy sach gysgu di fan hyn.

Wyt ti isio siodled poeth?
Mae hyn yn ffantastig.